

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZMİR SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	13
8.	EKLER.....	74

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	6
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri.....	7
Tablo 7: Kavaklıdere İçme Suyu Arıtma Tesisi.....	70
Tablo 8: Sarıkız Arıtma Tesisi Kronolojik Özet Tablosu	70

KISALTMALAR

AKM	Askıda Katı Madde
AŞ	Anonim Şirketi
AAT	Atıksu Arıtma Tesisi
AYKOME	Alt Yapı Koordinasyon Merkezi
BKK	Bağlantı Kalite Kontrol
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurumu
DDT	Düzenli Depolama Tesisi
DSİ	Devlet Su İşleri
GFB	Geçici Faaliyet Belgesi
IFC	International Finans Corporation
İBB	İzmir Büyükşehir Belediyesi
İZSU	İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
KDV	Katma Değer Vergisi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
m³	Metreküp
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TL	Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Borçlanmaya İlişkin Faiz Tutarlarının Tamamının Borçlanmanın Yapıldığı Yıl Giderleştirilmesi
2. Doğrudan Hizmet Alımı Suretiyle Çalıştırılan Personel İçin Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Abonelere Yapılan Borç Taksitlendirme Uygulamasına İlişkin Koşulların Belirlenmemiş Olması
2. Arıtma Tesislerinden Çıkan Çamurların Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi Arazisinde Depolanması ve Biriken Çamurun Şehirde Çevre Sorunu Yaratması
3. AYKOME Yönetmeliği'nde Belirlenen Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi Sebebi ile Ceza Ödenmesi
4. Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Verilen İşletmelerin Denetimlerinin Etkin Yapılmaması
5. Bazı Endüstriyel Atıksu Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması
6. Bazı İlçelerde Su Kayıp Kaçak Oranının Yüksek Olması
7. Beydağ ve Kınık İlçe Merkezlerinde Atıksu Arıtma Tesisi Bulunmaması
8. Birim Fiyat Teklif Almak Suretiyle İhale Edilen Yapım İşlerinin Bir Kısımının Metraj Listelerinde Hatalı Hesaplamalar Yapılması
9. Çiğli Atıksu Arıtma Tesisinin Çevre İzni veya Geçici Faaliyet Belgesinin Bulunmaması
10. DSİ Bölge Müdürlüğü Tarafından Sondaj İzni Verilen Kuyular ile İzinli veya Kaçak Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği ve Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarı) Bilgi ve Denetimin Yapılamaması, Atık Su Bedelinin Alınmaması
11. Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Su Arıtma Tesislerinin Bulunması
12. Güzelhisar Baraj Suyundan İnsani Kullanım Amacıyla Yeterince Yararlanılamaması

13. Harcama Yetkilisi ve Mutemetlerine Verilen Avansların Mevzuata Uygun Olmaması ve Amacı Dışında Kullanılması
14. İdare Tarafından Oluşturulan Abone Kayıtlarında, Abone Tiplerinin Bir Kısımının Hatalı Belirlenmesi
15. İdarece İhale Edilen Yapım İşleri Nedeniyle Ortaya Çıkan Malzemenin Hafriyat Alanlarına Naklinin Kontrol Edilmemesi
16. İdarenin Alıcı Ortamlara Doğrudan Atık Üreten Kuruluşlara Denetim Yapma Yetkisinin Bulunmaması
17. İdarenin Elektrik Enerjisi Tedarik Ettiği Belediye Şirketinin İdareyle Sözleşmesini Tek Taraflı Olarak Feshetmesine Rağmen Sözleşme Cezai Hükümlerinin İşletilmemesi
18. İdarenin Şebeke Hattı veya Kuyularından Elde Edilen Sularla Gemilere Su Satışı Yapılan Liman ve Marinalara Uyguladığı Su Tarifesinin Düşük Kalması
19. İlçe Şube Müdürlüklerinde Taşınır Sistemine Kayıtlı Olmayan Depoların Olması ve Bu Depolarda Taşınır ve Muhasebe Sistemine Dahil Olmayan Taşınırların Bulunması
20. İş Artışı Yapılan ve Süre Uzatımı Verilen Bazı Yapım İşlerinde Bütün Riskler Sigorta Bedel ve Sürelerinin Güncellenmemesi
21. Katı Atık Depolama Tesislerine Kirlilik Önlem Payının Hesaplanmaması
22. Kaynak Sularına İlişkin Bilgilerin Paylaşılmaması Sebebi ile Bazı İlçe Belediyelerinin Kaynak Suları Harcının Takip ve Tahsilatını Yapamaması
23. Köyden Mahalleye Dönüşen Bölgelerdeki İçme Suyu Tesislerinin Elektrik Abone Tipi Değişikliklerine İlişkin Başvuruların Yapılmaması
24. Özel Tankerlerle Su Satışı Yapanlara İlişkin Denetimlerin Yapılmaması
25. Proje Kredisinin Geri Ödemesi Döviz Cinsinden Yapılmasına Rağmen Türk Lirası Olarak Değerlemesi Sebebiyle Kurumun Zarara Uğratılması
26. Sözleşmesi Feshedilen İşlere İlişkin Nakit Teminatların Güncellenmeden Gelir Kaydedilmesi

27. Su Tarifesinin Belirlenmesinde Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İçin Yapılan Harcamalara İlişkin Hesaplanan Amortisman Giderlerinin Dikkate Alınması
28. Şebeke Suyu Abonesi Olmayan Ancak Atık Su Sistemine Dâhil Mesken Abonelerine İlişkin Bilgilerin Bazı İlçe Belediyeleri ile Paylaşılmaması
29. Tarımsal Arazi Niteliği Bulunan Bölgelerde İmar Mevzuatına Aykırı Olarak İnşa Edilen Evlerin Tarımsal Abone Grubu Üzerinden Faturalandırılması
30. Toplu İş Sözleşmesinde Liyakat İlkesi ile Bağdaşmayacak Hükümlere Yer Verilmesi
31. Yağmursuyu ve Atıksu Ayrık Sistem Yatırımlarının Tamamlanmaması Sebebiyle Arıtma Tesislerinin Kullanım Ömrünün Azalması
32. Yangın Hidrantı Yapımı için Büyükşehir Belediyesi ile Protokol Yapılmaması
33. Yapım İhalelerinde Uygulanan Revize Birim Fiyatların Resmi Rayiç ve Analizlerle Kıyaslanmaması
34. Yapım İşlerinde Uygulama Projesi Hazırlama Zorunluluğuna Uyulmadan Ön ve Kesin Proje Üzerinden İhaleye Çıkılması
35. Yeterli Su Alınamayan Barajın Bedelinin DSİ'ye Ödenmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İZSU), Bakanlar Kurulunun 11.03.1987 tarih ve 87/11594 sayılı kararı ile kurulmuştur. İZSU Genel Müdürlüğü, İzmir Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 01.04.1987 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler İZSU Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre İZSU da bağlı idare olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *“Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır.”* hükmü gereğince İZSU faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi, İZSU Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı

Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en İZSU olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

İZSU Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve Şehircilik Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

İZSU Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılmaktadır. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

İZSU hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	1.802	1.009
Sözleşmeli Personel	-	242
Kadrolu İşçi	893	491
Geçici İşçi	-	-
Toplam	2.695	1.742
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		4.416

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre İZSU'da bağlı idare olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

İZSU'nun 2022 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yııldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	0,00	323.482.000,00	159.183.059,55	482.665.059,55	453.414.054,55	29.251.005,00	0,00
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	50.433.000,00	33.468.977,43	83.901.977,43	75.549.342,42	8.352.635,01	0,00
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	1.909.071.000,00	2.111.670.054,90	4.020.741.054,90	3.537.882.433,45	482.858.621,45	0,00
4	Faiz Giderleri	0,00	119.838.000,00	38.148.000,00	157.986.000,00	148.496.889,92	9.489.110,08	0,00
5	Cari Transferler	0,00	48.676.000,00	-1.181.000,00	47.495.000,00	45.841.677,88	1.653.322,12	0,00
6	Sermaye Giderleri	0,00	1.172.807.000,00	912.666.908,12	2.085.473.908,12	1.549.137.691,39	536.336.216,73	0,00
7	Sermaye Transferleri	0,00	43.000,00	-1.000,00	42.000,00	0,00	42.000,00	0,00
8	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Yedek Ödenek	0,00	175.650.000,00	-153.955.000,00	21.695.000,00	0,00	21.695.000,00	0,00

Toplam	0,00	3.800.000.000,00	3.100.000.000,00	6.900.000.000,00	5.810.322.089,61	1.089.677.910,39	0,00
--------	------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------

İZSU'nun 2022 mali yılı bütçesi ile 3.800.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2022 yılı ödenek toplamı 6.900.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 5.810.322.089,61 TL bütçe gideri yapılmış, 1.089.677.910,39 TL ödenek iptal edilmiştir.

İZSU'nun 2022 yılı Bütçesi "(A) Ödenek Cetvelinde" 6.900.000.000,00 TL ödenek, "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması" cetvelinde ise 6.233.961.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 666.039.000 TL ile giderilmiş olup bütçe denkliği sağlanmıştır.

Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdeleri (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	-
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5.177.209.000,00	3.957.199.431,22	1.128.487,91	3.956.070.943,31	76,41
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	2.000,00	27.877,67	0,00	27.877,67	1.393,88
05- Diğer Gelirler	1.039.852.000,00	870.259.303,83	193.797,30	870.065.506,53	83,67
06- Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	-
08-Alacaklardan Tahsilat	18.000.000,00	12.554.416,94	0,00	12.554.416,94	69,75
09- Red ve İadeler	1.102.000,00	0,00	1.322.285,21	0,00	119,99
Toplam	6.233.961.000,00	4.840.041.029,66	1.322.285,21	4.838.718.744,45	77,62

Buna göre 2022 yılında net bütçe geliri %77,62 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%76,41), diğer gelirler (%83,67) ve alacaklardan tahsilatlar (%69,75) beklenenin altında, alınan bağış ve yardımlar ise (%1.393,88) beklenenin üstünde

gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	482.665.059,55	453.414.054,55	93,94
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	83.901.977,43	75.549.342,42	90,04
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	4.020.741.054,90	3.537.882.433,45	87,99
04- Faiz Gideri	157.986.000,00	148.496.889,92	93,99
05- Cari Transferler	47.495.000,00	45.841.677,88	96,52
06- Sermaye Giderleri	2.085.473.908,12	1.549.137.691,39	74,28
07- Sermaye Transferleri	42.000,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	-	-	-
09- Yedek Ödenekler	21.695.000,00	0,00	0,00
Toplam	6.900.000.000,00	5.810.322.089,61	84,21

2022 yılı bütçesi başlangıç ödeneği 3.800.000.000,00 TL olup 3.100.000.000,00 TL ek ödenekle birlikte toplam 6.900.000.000,00 TL'dir. Buna göre 2022 yılında bütçe giderleri %84,21 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe gider kalemlerinde bütçede öngörülen tutar aşılmamıştır.

İZSU'nun bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2021 yılının 2020 yılına, 2022 yılının 2021 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	-	-	-	-	-
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.496.755.508,84	1.838.988.115,86	3.957.199.431,22	22,86	115,18
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	24.538.023,30	2.646.059,18	27.877,67	-89,22	-98,95
Diğer Gelirler	550.313.196,15	382.425.671,56	870.259.303,83	-30,51	127,56

Sermaye Gelirleri	0,00	39.202,00	0,00	-	-100,00
Alacaklardan Tahsilat	0,00	27.445.583,06	12.554.416,94	-	-54,26
Toplam	2.071.606.728,29	2.251.544.631,66	4.840.041.029,66	8,69	114,97
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	959.582,62	9.089.993,53	1.322.285,21	847,29	-85,45
Net Toplam	2.070.647.145,67	2.242.454.638,13	4.838.718.744,45	8,30	115,78

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2022 yılında gelirler bir önceki yıla göre 2.596.264.106,32 TL'lik (%115,78) artış göstermiştir. Bu çerçevede; alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 2.618.181,51 TL (%98,95) ve alacaklardan tahsilatta 14.891.166,12 TL (%54,26) azalış olmasına rağmen; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 2.118.211.315,36 TL (%115,18) ve diğer gelirlerde 487.833.632,27 TL (%127,56) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışta, büyük oranda su satış fiyatındaki artışlar ile merkezi idare vergi gelirlerinden alınan payların etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	227.463.203,13	271.167.844,69	453.414.054,55	19,21	67,21
SGK Devlet Prim Giderleri	37.382.291,81	43.823.567,57	75.549.342,42	17,23	72,39
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.178.072.160,78	1.556.706.596,78	3.537.882.433,45	32,14	127,27
Faiz Giderleri	33.001.631,77	38.277.328,35	148.496.889,92	15,99	287,95
Cari Transferler	20.628.270,92	43.748.001,50	45.841.677,88	112,08	4,79
Sermaye Giderleri	554.249.726,80	865.531.365,20	1.549.137.691,39	56,16	78,98
Sermaye Transferleri	11.809,00	2.746,00	0,00	-76,75	-100,00
Toplam	2.050.809.094,21	2.819.257.450,09	5.810.322.089,61	37,47	106,09

İZSU'nun bütçe giderleri toplamı 2022 yılında 2021 yılına göre 2.991.064.639,52 TL (%106,09) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2022 yılında personel giderlerinin 182.246.209,86 TL (%67,2), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 31.725.774,85 TL (%72,39) arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki bu giderlerin artışı personel maaş ücretlerine gelen zamdan kaynaklanmıştır. Ayrıca mal alım ve hizmet giderlerinde 1.981.175.836,67 TL'lik (%127,27), sermaye giderlerinde 683.606.326,19

TL'lik (%78,98), faiz giderlerinde 110.219.561,57 TL'lik (%287,95) ve cari transferlerde 2.093.676,38 TL'lik (%4,79) artış olmuş, buna karşın yalnızca sermaye transferlerinde 2.746,00 TL'lik (%100,00) bir azalış olmuştur. Faiz artışı, kullanılan proje garantili dış finansman kredileri için kur artışlarından, sermaye giderlerindeki artış, altyapı yatırım projelerindeki harcama artışlarından kaynaklanmaktadır. Mal ve hizmet alım giderlerindeki artış ise büyük oranda enerji alımlarındaki artıştan kaynaklanmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın İZSU'nun faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2022 yılı Faaliyet Gideri 6.251.182.551,09 TL, Faaliyet Geliri 4.868.164.028,64 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 1.383.018.522,45 TL olarak gerçekleşmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

İZSU'nun muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,

- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı

tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları konusunda personelin görev unvanlarına ilişkin yetki ve sorumluluklarını kapsayan görev dağılım çizelgesinin oluşturulması ve personele duyurulmaması nedenlerinden dolayı eksiklikler bulunmaktadır.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirilmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (*risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme*) yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede

yapılan görevlendirmelerde, görevler farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi, mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup 5 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan 4’ü doludur. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışmaları mevcuttur.

Sonuç olarak; İdare bünyesinde iç kontrol sisteminin kurulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi yönünde iç kontrol mevzuatı gereklerinin büyük ölçüde yerine getirildiği ve iç kontrol sistemi ile kurumsal risk yönetiminin, üst yönetim ve İdare personeli tarafından sahiplenildiği görülmüştür.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü’nün 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Borçlanmaya İlişkin Faiz Tutarlarının Tamamının Borçlanmanın Yapıldığı Yıl Giderleştirilmesi

Uzun vadeli borçlanmalara ilişkin faiz tutarlarının tamamının borçlanmanın yapıldığı yılda giderleştirildiği görülmüştür.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Temel kavramlar” başlıklı 5’inci maddesinde “Dönemsellik” kavramına ilişkin olarak; kamu idarelerinin faaliyetlerinin, belirli dönemlerde raporlanacağı ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanacağı öngörülmüştür.

Anılan Yönetmelik’in “Faiz giderleri ve faiz gelirleri” başlıklı 36’ncı maddesinde ise; kamu idarelerinin yaptıkları borçlanmalar dolayısıyla tahakkuk eden faizlerin, ilgili oldukları dönemlere gider yazılacağı ifade edilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 381 Gider Tahakkukları Hesabının niteliğini düzenleyen 289’uncu maddesinde; bu hesabın, kısa vadeli iç ve dış mali borçlar hesap gruplarında izlenmeyen; tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak gelecek aylarda ödenebilir duruma gelecek olan borçlar ile uzun vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki gider tahakkukları hesabında kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inenlerin izlenmesi için kullanılacağı,

Hesaba ilişkin işlemlerin anlatıldığı 290’uncü maddesinde; uzun veya kısa vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içinde yer alan, iç ve dış malî borçlara ilişkin olarak ay sonlarında tahakkuk ettirilen ve gelecek aylarda ya da içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemde ödenecek olan işlemiş faiz tutarının bu hesaba kaydedileceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik’in 481 Gider Tahakkukları Hesabının niteliğini düzenleyen 338’inci

maddesinde; bu hesabın, uzun vadeli iç ve dış mali borçlar hesap gruplarında izlenmeyen; tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemden sonraki dönemlerde ödenebilir duruma gelecek olan borçların izlenmesi için kullanılacağı,

Hesaba ilişkin işlemlerin anlatıldığı 339'uncu maddesinde ise; uzun vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki hesaplarda yer alan iç ve dış mali borçlar için ay sonlarında hesaplanan ve içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemden sonraki dönemlerde ödenecek olan işlemiş faiz giderlerinin bu hesaba kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat gereğince, banka kredi faiz tutarları itfa tablosunda belirtilen vadesi geldikçe tahakkuk etmekte olup faiz giderlerinin de tahakkuk ettikçe tahakkuk ettiği dönemlerde giderleştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde, kullanılan kredilere istinaden düzenlenen itfa tablosundaki faiz giderlerinin tamamının aynı yıl faaliyet gideri olarak muhasebeleştirildiği ve bu suretle 630 Giderler Hesabında, 2022 yılında giderleştirilmesi gerekenden fazla tutarda kayıt yapılmasına neden olduğu görülmüştür.

Banka kredilerine ilişkin faiz tutarlarının tamamının, kredinin kullanıldığı yıl giderleştirilmesi hatalı bir uygulama olup kredi faizlerinin mali yılı ilgilendiren tutarının dönemsellik ilkesi gereği ilgili dönemde gider yapılması gerekmektedir. Faiz tutarlarının tamamının kredinin çekildiği yılda giderleştirilmesi bu tutarların faaliyet sonuçları tablosuna böylece dönem ve geçmiş yıllar olumlu ve olumsuz faaliyet sonuçları hesaplarına aktarılmasına sebebiyet vermektedir.

Sonuç olarak, banka kredilerine ilişkin faiz tutarlarının tamamının, kredinin kullanıldığı yıl giderleştirilmesi hatalı bir uygulama olup kredi faizlerinin mali yılı ilgilendiren tutarının dönemsellik ilkesi gereği olarak tahakkuk ettiği ilgili dönemde giderleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Doğrudan Hizmet Alımı Suretiyle Çalıştırılan Personel İçin Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması

İdare bünyesinde 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca belediye şirketlerinden istihdam edilen işçiler için kıdem tazminatı karşılığı ayrılmadığı görülmüştür.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Genel Yönetim

Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel kavramlar" başlıklı 5'inci maddesinde ihtiyatlılık ilkesi, muhasebe uygulamasında muhtemel risklere ve olaylara karşı bu Yönetmelik'te belirtilen durumlarda karşılık ayrılması, ancak faaliyet sonucunu değiştirmeye yönelik olarak gizli yedekler ya da gereğinden fazla karşılık ayrılamaması şeklinde ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Faaliyet sonuçları tablosu ilkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinde ise ihtiyatlılık ilkesi gereği bu Yönetmelik'te belirtilen durumlarda ayrılan karşılıkların gider olarak muhasebeleştirileceği ve raporlanacağı, koşullu yükümlülüklerden kaynaklanan ve kamu idarelerinden ekonomik bir fayda veya hizmet potansiyeli içeren kaynakların çıkışına neden olabileceği güvenilir bir biçimde tahmin edilen tutarlar için karşılık ayrılacağı ve faaliyet sonuçları tablosuna yansıtılacağı belirtilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 281 ve 330'uncu maddelerinde de, ilgili mevzuatı uyarınca belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan kıdem tazminatları karşılıklarının vadelerine göre 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı veya 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında izleneceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri kapsamında yapılan incelemelerde; İdare tarafından 696 sayılı KHK uyarınca belediye şirketlerinden istihdam edilen işçiler için kıdem tazminatı karşılığı ayrılmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, mali tabloların İdarenin mali durumunu tam ve doğru olarak yansıtabilmesi amacıyla belediye şirketlerinden istihdam edilen işçiler için kıdem tazminatı karşılıklarının mevzuatında belirtilen şekilde ayrılarak muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Abonelere Yapılan Borç Taksitlendirme Uygulamasına İlişkin Koşulların Belirlenmemiş Olması

İdare abone alacaklarının taksitlendirilmesinde, taksitlendirme koşullarına ilişkin gerekli düzenlemenin yapılmadığı görülmüştür.

15.05.2015 tarih ve 04/10 sayılı Genel Kurul Kararı ile yürürlüğe konulan İZSU Tarifeler Yönetmeliği'nin "Abonelerden alacakların taksitlendirilmesi" başlıklı 43'üncü maddesinde;

"İdare abone alacaklarını taksitlendirebilir. Taksitlere İZSU Yönetim Kurulu tarafından tespit edilen faiz oranları uygulanır. Taksitlendirme koşullarını ve şeklini belirlemeye Genel Müdür yetkilidir.

Doğal afet, harp, sıkıyönetim, salgın, terör ve mücbir sebep hallerinde taksitlendirme yapılır.

İdarenin kusuru sonucu bir aydan fazla çıkan tahakkuklar için dönemini geçmemek şartıyla faizsiz taksit yapılabilir." hükmüne yer verilmiştir.

Yer verilen Yönetmelik hükmüne göre taksitlendirmenin belirli hallerde yapılabileceği ve taksitlendirme şekil ve koşullarını belirlemeye Genel Müdürün yetkili olduğu anlaşılmaktadır.

İdare uygulamasında 3.000,00 TL kadar olan alacakların şube müdürleri, 3.000,00 TL üzeri alacakların ise abone işleri daire başkanının onayı ile gerçekleştirildiği görülmüştür. Ancak, fiili uygulama bu yönde olmakla birlikte taksitlendirmeye ilişkin Yönetmelik'te öngörüldüğü biçimde şekil ve şartların belirlenmediği görülmüştür.

İdare tarafından 2022 yılı içerisinde toplam 41.458.371,88 TL tutarındaki alacağın taksitlendirildiği, taksitlendirilen alacaklar için toplam 18.494.184,60 TL peşinat alındığı, 7.126.631,10 TL'sinin hâlen ödenmediği ve bahsi geçen alacakların 2 taksitten 15 taksite kadar bölünerek taksitlendirildiği görülmüştür.

Ancak taksitlendirmeye ilişkin şekil ve şartların objektif ölçütlere dayalı olarak belirlenip uygulanabilmesi için taksitlendirmenin parasal tutarı, sayısı, yetkili makamlar, istenecek ilave bilgi veya belgeler, taksitli ödemelere uygulanacak faiz oranları, bozulması durumunda yapılacak işlem ve uygulamalar gibi önemli sayılabilecek konuların belirlenmiş olması, kurum çalışanları ile aboneler bağlamında uygulama birliği ve gelen taleplerin değerlendirilmesi sürecinde gereklidir.

İdare hukukunda, hukuki güvenlik veya hukuki istikrar ilkesi; İdari karar

gerçekleştiğinde kişilere uygulanması gereken mevzuatın ya da hukuksal uygulamanın neler olduğunu öngörebilme ve davranışlarının bu duruma göre ayarlayabilme olanağına sahip olma olarak tanımlanmıştır. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması gereklidir.

Sonuç olarak, alacakların tahsil kabiliyetinin arttırılması, İdarenin ekonomik koşulları göz önünde bulundurulduğunda; sıklıkla kullanılabilir bir araç ve aboneler açısından önemli bir uygulama olan taksitlendirme işleminin ilgili Yönetmelik'te öngörüldüğü üzere şekil ve şartlarının belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Arıtma Tesislerinden Çıkan Çamurların Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi Arazisinde Depolanması ve Biriken Çamurun Şehirde Çevre Sorunu Yaratması

İzmir genelinde faaliyette bulunan tüm arıtma tesislerinden çıkan arıtma çamurlarının tamamının İdare tarafından yirmi yıl boyunca Çiğli AAT arazisinin körfez kenarında depolandığı ve bu depolanan bu arıtma çamurlarının şehirde koku sorunu yarattığı tespit edilmiştir.

26.03.2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde Düzenli Depolama Tesisi (DDT); *"Atıkların oluştuğu tesis içinde geri kazanım, ön işlem veya bertaraf gönderilmek üzere geçici depolandığı birimler, atığın geri kazanım veya ön işleme tabi tutulmak amacıyla üç yıldan daha kısa süreli ara depolandığı tesisler ile atığın bertaraf işlemine tabi tutulmak üzere bir yılı geçmeyecek şekilde ara depolandığı tesisler hariç olmak üzere atıkların yeraltı veya yer üstünde belirli teknik standartlara göre bertaraf edildiği sahaları"* olarak tanımlanmıştır.

Madde hükmünde düzenli depolama tesisinin tanımı yapılmış olup Çiğli AAT arazisi, körfezin kenarında İzmir il genelinde arıtma tesislerinden çıkan arıtma çamurunun İdare tarafından nakliye maliyetine katlanılarak uzun yıllardır depolandığı yer olarak fiili bir düzenli depolama tesisi olarak kullanılmaktadır.

İlgili Yönetmelik'in "Düzenli depolama tesislerinde genel olarak alınacak önlemler" başlıklı 6'ncı maddesinde; *"Depolama tesisinden kaynaklanabilecek olumsuz etkileri asgari düzeye indirmek için tesis;*

a) Koku ve tozların çevreye yayılmasını,

- b) Rüzgârın etkisiyle kâğıt, naylon torba ve ince plastik gibi atıkların yayılmasını,
- c) Gürültü ve trafik yoğunluğunu,
- ç) Kuşlar, haşerat, böcek ve diğer hayvanların alanda üremesi ve alandaki patojenleri çevreye taşımasını,
- d) Havada depo gazından kaynaklanan tabakalaşma ve aerosollerin oluşumunu,
- e) Yangın ihtimalini azaltacak ve tesis çevresine etkilerini önleyecek biçimde donatılır.”
- denilmektedir.

Uzun yıllardır İzmir’in tüm arıtma tesislerinden çıkan çamurlarının biriktirildiği sahalarda toplam 2.500.000 m³ çamur biriktirildiği ve bu çamurların il genelinde kötü kokuya sebep olduğu gerek İdare yetkililerince yapılan görüşmelerden gerek yapılan çalışmalardan çıkan sonuçlarla tespit edilmiştir. Bu boyutlardaki çamur stok sahasının rehabilite edilmesi ve çamurun bertarafı için İdarenin çok yüksek maliyetlere katlanacağı da düşünüldüğünde yıllardır plansız olarak stok sahasında çamur birikiminin yapılması, İdare bütçesine büyük bir maliyet olarak yükletilmiştir.

2022 yılı ortalarından itibaren İdare tarafından arıtma tesislerinden çıkan yeni çamurların bu sahalara nakledilmemesine ve arıtma çamurunun GFB veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi bulunan atık işleme tesislerine (atık yakma ve beraber yakma, düzenli depolama, atıktan türetilmiş yakıt hazırlama, çamur kurutma vb.) gönderilmesine karar verilmiştir. Böylece Çiğli AAT bölgesindeki çamur stokunun artışı engellenmiştir.

Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik’in “Lisans Başvurusu” başlıklı 11’nci maddesinde; “Düzenli depolama tesisleri için tesisin bulunduğu belediyeden usulüne göre alınmış izin veya ruhsat üzerine Bakanlıktan lisans alınması zorunludur. Bu amaçla;

a) Düzenli depolama tesisi kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, öncelikle kuracakları tesisin bu Yönetmelik ve diğer hukuki ve teknik düzenlemelerde istenen şartları yerine getirebileceğini gösterir, mali fizibilitayı de içeren ve Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtilen atık yönetim planıyla uyumlu olduğunu gösterir raporu, Bakanlığa sunmakla ve uygun görüş almakla yükümlüdür.

b) Çevresel etki değerlendirmesi süreci olumlu olarak tamamlanan ve uygulama projesi Bakanlıkça onaylanan tesisin inşaatı, uygulama projesi ve teknik şartnamesine uygun olarak

---

Bakanlığın belirlediği usulde denetlenerek tamamlanır.

c) İnşaat süresince Bakanlığa sunulacak denetleme raporları ve işletme planı Bakanlıkça onaylanan tesis, Düzenli Depolama Tesis Proje Onay Belgesi ile Bakanlığa Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre geçici faaliyet belgesi için müracaat eder. Geçici faaliyet izni süresi içerisinde Bakanlığa sunulacak izleme raporları ve kapatma planı ile lisans müracaatı değerlendirilir.”,

“Düzenli depolama tesislerine lisans verilmesi” başlıklı 12’nci maddesinde yer alan; “Belediyece ruhsatı verilmiş olan tesisin geçici faaliyet izni süresi içerisinde izleme raporlarının değerlendirilip uygunluğunun belirlenmesi hâlinde Bakanlıkça lisans verilir. Lisansın süresi, yenilenmesi, devri, askıya alınması ve iptali işlemleri Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülür.” hükümlerinden anlaşılacağı üzere DDT’lerin çevre mevzuatı gereğince Bakanlık tarafından verilen lisansa haiz olması gerekmekte olup Çiğli AAT’nin çamur stok sahalarına ilişkin böyle bir lisans alınmamıştır.

Sonuç olarak, Çiğli AAT çamur stok sahasının üzerinde bulunan 2.500.000 m³ çamurun rehabilite edilmesi ve İzmir il genelinde yarattığı kötü koku sorununun ortadan kaldırılması gerekmekte olup sonraki süreçte İdarenin arıtma tesislerinden çıkan çamurlarının çamur bertaraf tesislerinde bertaraf edilmesi yöntemine devam etmesi ve İzmir Körfezinin kıyısında Çiğli AAT arazisinde çamur depolaması yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 3: AYKOME Yönetmeliği’nde Belirlenen Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi Sebebi ile Ceza Ödenmesi

İdare tarafından bazı yapım işlerinde AYKOME Yönetmeliği’nde belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi sebebi ile ceza ödendiği görülmüştür.

14.03.2016 tarih 05.242 sayılı Belediye Meclis Kararı ile yürürlüğe konulan AYKOME Yönetmeliği’nin “Bağlayıcılık” başlıklı 5’inci maddesinde, “AYKOME Genel Kurulu tarafından alınan kararlar, İzmir Büyükşehir Belediyesi, büyükşehir dahilindeki diğer belediyeler ve Büyükşehir sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişileri bağlar.” denilerek il sınırları içerisindeki kamu veya özel herkesin kapsam dahilinde olduğu belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik’in “Müeyyideler” başlıklı 22’nci maddesinde ise çalışmalarda emniyet tedbirlerinin alınmaması, üst kaplama onarımlarının yapılmaması, çalışma alanının

temizlenmemesi gibi durumlarda belirlenen ceza bedelinin tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemelerde, İdarenin 2022 yılı içerisinde çeşitli tarihlerde; çalışmalarda emniyet tedbirlerinin alınmaması, üst kaplama onarımlarının yapılmaması, çalışma alanının temizlenmemesi gibi sebepler ile toplamda 63.000,00 TL ceza bedeli ödediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin yapmış olduğu çalışmalarda AYKOME Yönetmeliği'nde yer alan müeyyide hükümlerini dikkate alarak çalışmalarını yürütmesi, kaynaklarının ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak adına önem arz etmektedir.

BULGU 4: Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Verilen İşletmelerin Denetimlerinin Etkin Yapılmaması

İZSU Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği kapsamında bağlantı kalite kontrol ruhsatı verilen endüstriyel atıksu üreten işletmelerin rutin denetimlerinde numune alınmaması nedeniyle, kanalizasyon sistemine deşarj edilen atıksuların izleme ve kontrollerinin eksik yapıldığı görülmüştür.

İZSU Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'ne göre endüstriyel atıksularını kanalizasyon sistemine veya alıcı ortama deşarj eden işletmelerin bağlantı kalite kontrol ruhsatı almak zorunda olduğu, deşarj edilen atıksu miktarı, kirliliği, ön arıtma gerekip gerekmediği, numune şekli ve numune alma sıklığı bahse konu ruhsatın içeriğini oluşturmaktadır.

Anılan Yönetmelik'in "Belgeleme Yükümlülüğü ve Denetim Esasları" başlıklı 16'ncı maddesinde;

- Bağlantı kalite kontrol ruhsat belgesinde belirtilen hususlara aynen uymak üzere, atıksularını veya ön arıtma tesislerinin çıkış sularını bu ruhsat belgesinde belirtilecek aralıklarla, numune almak veya ölçüm yapmak suretiyle kontrol etmek, atıklarının özellik ve miktarlarına ilişkin bilgileri sürekli ve düzenli olarak saptamak ve bu hususu ruhsat belgesinde istenildiği düzende belgelemekle yükümlü oldukları, bu belgelerin istenen aralıklarla raporlar halinde İZSU'ya verileceği,

- İZSU'nun izne tabi atıksu tesislerinde uygun gördüğü aralıklarda ve düzende bizzat örnek almak, ölçüm yapmak veya yaptırmak suretiyle 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 12'nci ve 26'ncı maddeleri uyarınca atıksu niteliğinin uygunluğu ve tanzim edilen belgelerin

doğruluğunu denetleyeceği, bir defalık veya periyodik su numunesi alma hakkına sahip olduğu, denetimler sonucunda tespit edilen noksanlıkları mal sahibi veya kullanıcının itirazsız gidermek mecburiyetinde olduğu, hükümleri yer almaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Kontrol Düzeni" başlıklı 17'nci maddesinde;

"Atıksu üreten kurum, kuruluş ve işletmelerin atıksu bağlantısı yerinde veya arıtma tesisi çıkışında kolayca ulaşılabilen ve çalışmaya müsait bir kontrol bacası inşa edilir. Kontrol bacasının projesi ve tipi bir plan üzerinde gösterilerek İZSU'nun bilgisine sunulur. İZSU'nun gerekli gördüğü kurum, kuruluş ve işletmelerin deşarj yerinde veya ön arıtma tesisi çıkışında kayıt yapabilen sayaç, debi ölçer ve debi ile orantılı kompozit numune (karma numune) alma cihazının bulundurulması ve bu cihazların sürekli olarak çalışır durumda tutulması zorunludur.

Kontrol ve belgeleme yükümlülüğü ile ilgili madde 16'daki belgelerin bu cihazla alınan numunelerden yararlanarak hazırlanması gereklidir. Bu cihazların tercihen kontrol bacasına monte edilmiş olması istenir. Kontrol düzeninin yakalayamayacağı ani dökülme ve deşarjların olabileceği kaynaklar için İZSU ilave önlemler belirtir. Bu önlemlere ilişkin ayrıntılı bilgi, Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Belgesinde yer alır." denilmiştir.

Yine aynı Yönetmelik'e dayanılarak çıkarılan İZSU Atıksu Yönergesi'nin 8'inci maddesinin beşinci fıkrasında; *"önemli ve önemsiz işletmelerin rutin denetimleri aşağıdaki esaslar ve zaman periyodlarında yürütülür.*

<i>Debi (m³/gün)</i>	<i>İZSU Genel Müdürlüğü tarafından denetime esas asgari numune alma sıklığı</i>
<i>≤ 50</i>	<i>Yılda bir kez</i>
<i>51-200</i>	<i>Üç ayda bir kez</i>
<i>201-1000</i>	<i>Ayda bir kez</i>
<i>1000-10.000</i>	<i>15 günde bir kez</i>
<i>>10.000</i>	<i>Haftada iki kez</i>

" hükümü yer almaktadır.

Yer verilen Yönetmelik hükümlerince kurum tarafından bağlantı kalite kontrol ruhsatı verilen endüstriyel atıksu kaynağı işletmelerin atıksu miktarlarına göre belirli periyotlarla denetlenmesi gerektiği, denetimle alınan numunelerin sektörel bazda belirlenen parametrelere uygunluğu yönünden analiz edileceği anlaşılmaktadır.

Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığınca bağlantı kalite kontrol ruhsatı verilen işletmelerin 2022 yılında yapılan denetimlerine ilişkin liste ve tutanakların incelenmesi

neticesinde;

- Arıtma Tesisi olan İşletmelerde 551 denetimden 253'ünde numune alınmadığı,
- Basit Önlem tesisi olan İşletmelerde 39 denetimden 29'unda numune alınmadığı,
- Projeli Önlem Tesisi olan İşletmelerde 1397 denetimden 967'sinde numune alınmadığı, görülmüş olup yapılan rutin denetimlerin yaklaşık %37,14'ünde numune alındığı geri kalan denetimlerde çeşitli nedenlerle numune alınmadığı için atıksu analizi yapılmadığı dolayısıyla endüstriyel atıksularını kanalizasyon sistemine deşarj eden işletmelerin atıksularının standartlara uygunluğunun denetlenmediği tespit edilmiştir.

Ayrıca, örneklem olarak Harmandalı Katı Atık Depolama Tesisi, organize sanayi bölgeleri ve Ege Serbest Bölgesi seçilmiş olup bu tesis ve bölgelerde Yönerge hükümlerine göre alınması gereken numunelerin alınmadığı ve denetimlerin etkin olarak yerine getirilmediği de görülmüştür.

Bu itibarla, endüstriyel atıksuların hem çevresel etkileri hem de kanalizasyon ve arıtma tesislerine maddi etkileri göz önünde bulundurularak rutin denetimlerde numune alınması ve bahse konu atıksuların belirlenen standartlara uygunluğuna ilişkin kontrol ve izlemelerin etkin bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Bazı Endüstriyel Atıksu Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması

İZSU Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği kapsamında endüstriyel atıksu üreten işletmelerden bazılarının bağlantı kalite kontrol ruhsatı almaksızın faaliyette buldukları, dolayısıyla endüstriyel atıksuların kontrolsüz bir şekilde kanalizasyon şebekesine akıtıldığı tespit edilmiştir.

İZSU Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinde endüstriyel atıksu: "*Endüstrilerden, imalathanelerden, küçük ticari işletmelerden ve küçük sanayi sitelerinden kaynaklanan evsel atıksu haricindeki her türlü üretim ve yıkama sonucu oluşan sulardır.*", bağlantı kalite kontrol ruhsat belgesi ise "*İZSU tarafından düzenlenen ve endüstriyel atıksuların kanalizasyon şebekesine bağlanma ve / veya alıcı ortama boşaltma koşullarını belirleyen belgedir.*" şeklinde tanımlanmıştır.

Anılan Yönetmelik'in "Şehir Atıksu Altyapı Tesislerinden Yararlanma ve Alıcı Ortama

Boşaltma Koşulları” başlıklı 8’inci maddesinde; “*Üzerinde endüstriyel faaliyette bulunan taşınmazlar için madde 11’de belirtilen deşarjla ilgili yasaklar ve kısıtlamalara uyulması ve İZSU’nun onayının alınması koşuluyla, atıksuların atıksu sistemine bağlanmasına izin verilir. İzin koşulları endüstriyel atıksu kaynakları için İZSU’ca verilecek Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsat Belgesi ile belirlenir.*” denilmiştir.

Anılan Yönetmelik’in “Kanalizasyona Bağlantı Ruhsatı ve Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsat Belgesi” başlıklı 9’uncu maddesinde;

- Endüstriyel atıksu bağlamak ve boşaltmak suretiyle kanalizasyon şebekesinden yararlanılması veya alıcı ortama deşarjı İZSU’nun yazılı onayına bağlı olduğu ve onay koşullarının BKK Ruhsatında belirleneceği,

- Yeni kurulacak her endüstriyel atıksu kaynağının İZSU’dan alacağı başvuru formunu doldurup bildirimde bulunmak zorunda olduğu, başvuru formu incelenip değerlendirildikten sonra o tesisin atıksuyu için bir BKK Ruhsatı düzenleneceği,

- Verilen ruhsat belgesinde endüstriyel atıksu deşarjlarının hangi koşullarla kanalizasyon şebekesine verilebileceği, atıksularda aranılacak özellikler, eğer gerekli ise ön arıtma koşulları, ön arıtma işlemi sonucunda oluşacak çamurun uzaklaştırılma esasları, kontrol düzeni ve belgeleme yükümlülüğü ile ödenecek “Kirlilik Önlem Payı” esasları ayrıntılı olarak belirtileceği,

- Yönetmelik’in yürürlüğe girdiği tarihte faaliyette olan atıksu üreten endüstriyel tesislerin ruhsata esas olacak başvuru formunu en geç 6 (altı) ay içinde izin için başvurmak zorunda olduğu,

- BKK Ruhsatlarının üçer yıllık süreler için geçerli olduğu ve her süre bitiminde İZSU’nun koşulları yeniden incelemek suretiyle izinleri yenileyeceği, ifade edilmiştir.

Yer verilen Yönetmelik hükümlerince endüstriyel atıksularını kanalizasyon sistemine veya alıcı ortama deşarj eden işletmelerin BKK ruhsatı almak zorunda olduğu açıkça belirtilmiştir. Her bir işletme bazında kanalizasyon sistemine deşarj edilen atıksu miktarı, kirliliği, ön arıtma gerekip gerekmediği gibi hususlar BKK ruhsatının içeriğini oluşturmaktadır. Aksi durumda yani bahse konu ruhsat olmadan faaliyette bulunan işletmenin kanalizasyon sistemine deşarj ettiği atıksuyun miktarı, cinsi, özelliği, kirliliği, ön arıtma gerekip gerekmediği gibi hususlar denetlenememekte ve buna yönelik kontroller açısından risk oluşturmaktadır.

İdarenin Abone Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden yapılan incelemede anılan Yönetmelik hükümlerine göre endüstriyel atıksu kaynağı olabilecek abone tiplerinden “Fırın Hamam Aboneleri”, “Orman Köyü ve Eski Köyler K.Dışı”, “5216 Eski Köy Konut Dışı”, “Belde Konut Dışı”, “Konut Dışı Kuyu Atık Su”, “Konut Dışı Kuyu Atık Su Sanayi”, “Sanayi” tipi aboneliği olan toplam 175.625 işletme bulunmaktadır. Ancak Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığınca 662 işletmeye BKK ruhsatı düzenlenmiştir. Dolayısıyla endüstriyel atıksu kaynağı olan işletmelerden bazılarının BKK ruhsatı olmadan atıksularını kanalizasyon sistemine veya alıcı ortama deşarj ettiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, BKK ruhsatı olmadan faaliyette bulunan endüstriyel atıksu kaynağı işletmelerin tespit edilmesine yönelik idare abone yönetim sistemi, vergi daireleri, sosyal güvenlik kurumları, ticaret ve sanayi odaları ve belediyelerden işyeri sorgulamaları yapılması ve tespit edilen işletmelerin Yönetmelik’e uygun şekilde ruhsatlandırılması ve denetim işlemlerinin takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Bazı İlçelerde Su Kayıp Kaçak Oranının Yüksek Olması

İdarenin hazırlamış olduğu 2021 Yılı Su Kayıpları Yıllık Raporunda, bazı ilçelerde gerçekleşen su kayıp kaçak oranının, yani gelire dönüşmeyen su oranının, mevzuatta belirtilen sınıra göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bu ilçelerde su kayıp kaçak oranı; Torbalı %44,06, Seferihisar %43, Kiraz %56,68, Kınık %57,5, Foça %44,3, Beydağ %47,04, Bergama %48 olarak tespit edilirken merkez 11 ilçede bu oran %28,44 olarak gerçekleşmiştir.

08.05.2014 tarih 28994 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği’nin “Su kayıplarının azaltılması” başlıklı 9’uncu maddesinde; “*Büyükşehir ve il belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyeler su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %35, 2028 yılına kadar en fazla %30, 2033 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler. Bu kapsamda, bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak Teknik Usuller Tebliğinde yer alan hususlar ve 12/10/2017 tarihli ve 30208 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçme ve Kullanma Suyu Temini ve Dağıtım Sistemleri Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerekli faaliyetler yürütülür.*

“Sorumluluk” başlıklı 11’inci maddesinde; “*Bu Yönetmelikte belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenler 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi*

Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuata göre sorumludurlar.

Bu Yönetmelik kapsamında, içme suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolüne ilişkin olarak yapılan faaliyetler, ilgili mevzuat çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlarca denetlenir ve gerektiğinde yaptırım uygulanır.

İdareler, stratejik planlarında su kayıplarını azaltmaya yönelik faaliyetlerine yer vermek zorundadır.” denilmektedir.

Madde hükümlerinde, büyükşehir belediyelerinin su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlü olduğu ve Yönetmelik kapsamında çıkarılacak Teknik Usuller Tebliğinde verilen yöntemlerle gerekli faaliyetleri yürütmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca sorumluluklarını yerine getirmeyenlerin 2560 sayılı Kanun ve diğer mevzuat hükümlerince sorumlu olduğu da ifade edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta da görüleceği üzere 2022 yılına ait İdarenin su kayıp kaçak oranı ortalama olarak merkez İlçelerde %27,95, 30 İlçe ortalaması %28,31 olduğu ifade edilmiş olsa da 2021 Yılı Su Kayıpları Yıllık Raporunda bu oran merkez ilçelerde %28.44, diğer ilçelerde %33,56 olarak gerçekleşmiştir. Yapılan incelemelerde İdarenin merkez 11 ilçede mevzuatta belirtilen oranın altında olduğu görülmüş olup bazı ilçelerde bu oranın çok üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Madde hükümlerinde Yönetmelik yayım tarihinden itibaren büyükşehir belediyeleri beş yıl içinde su kayıp oranını %30'a kadar indirmekle yükümlü olduğunu ve Yönetmelik kapsamında çıkarılacak teknik usuller tebliğinde verilen yöntemlerle gerekli faaliyetleri yürütmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca sorumluluklarını yerine getirmeyenlerin 2560 sayılı Kanun ve diğer mevzuat hükümlerince sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak İdarenin belirtilen ilçelerde mevzuatta belirtilen yöntemlerle su kayıp kaçak oranını belirtilen sınırın altına düşürmesi kamu kaynaklarının etkin kullanımını açısından gereklidir.

BULGU 7: Beydağ ve Kınık İlçe Merkezlerinde Atıksu Arıtma Tesisi Bulunmaması

Beydağ ve Kınık ilçe merkezlerinde atıksu arıtma tesislerinin bulunmadığı görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinde, bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyıların ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak su ve kanalizasyon idaresinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü" başlıklı 11'inci maddesinde; *"Üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıklarını alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermeleri uygun görülmeyen tesis ve işletmeler ile yerleşim birimleri atıklarını yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak arıtmak ve bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla yükümlüdürler. ..."*

Atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı, ıslahı ve işletilmesinden; büyükşehirlerde 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla belirlenen kuruluşlar, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bunların dışında iskâna konu her türlü kullanım alanında valiliğin denetiminde bu alanları kullananlar sorumludur. ..." hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun'un 20'inci maddesinin (f) bendinde ise; *"11'inci maddeye göre kurulması zorunlu olan atık alım, ön arıtma, arıtma veya bertaraf tesislerini kurmayanlar ile kurup da çalıştırmayanlara 60.000 Türk Lirası (733.036 TL) idarî para cezası verilir."* denilmektedir.

Bahsedilen mevzuat hükümlerinde, yerleşim yerlerinde kentsel atıksu arıtma tesisi kurma, bakım, onarım ve işletilmesinden sorumlu büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idarelerinin sorumlu olacağı belirtilmiştir. Yapılan incelemelerde, iki ilçe merkezinde kentsel atıksu arıtma tesislerinin bulunmadığı, bu sebeple Bakanlık tarafından İdareye iki ilçe için cezalar kesildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, çevre kirliliğinin önlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması adına söz konusu ilçe merkezlerinde atıksu arıtma tesislerinin kurulup ilçede oluşan atıksuların arıtılması gerekmektedir.

BULGU 8: Birim Fiyat Teklif Almak Suretiyle İhale Edilen Yapım İşlerinin Bir Kısımının Metraj Listelerinde Hatalı Hesaplamalar Yapılması

Birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen bir takım yapım işlerine ilişkin ihalelerde metraj listelerinin hazırlanmasında hatalar yapıldığı, sözleşmenin uygulama aşamalarında İdare açısından risk oluşturabilecek durumların ortaya çıktığı, projelerin saha üzerinde kontrollerinin eksik yapıldığı veya hiç yapılmadığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşme türleri" başlıklı 6'ncı maddesinde yer alan;

"Kamu İhale Kanunu'na göre yapılan ihaleler sonucunda;

...

c) Yapım işlerinde; ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine, mal veya hizmet alımı işlerinde ise işin ayrıntılı özelliklerine dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme," hükmüne göre birim fiyat sözleşme, idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekliler tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunacak ihaleleri ifade etmektedir.

Teklif birim fiyat usulü ile ihale edilen yapım ihalelerinde, idarece hazırlanmış birim fiyat cetvelinde iş kalemi, birimi ve miktarı idare tarafından hazırlanır. Teklif edilen birim fiyat ve tutar istekli tarafından doldurulur.

Aynı Kanun'un "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; *"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur."* denilmektedir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesinde; *"Yaklaşık maliyetin hesaplanmasına esas miktarların tespitinin; Arazi ve zemin etütlerinin, Projelerinin, Mahal listelerinin, Metraj listelerinin, Birim fiyat ve imalat tariflerinin hazırlanması gerektiği,"* hükmü bulunmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in 11'inci maddesinde yer alan; *"Yaklaşık maliyetin hesaplanması ve*

güncellenmesinin; İş kalemi ve/veya iş grubu şeklinde tespit edilen imalat miktarlarının, Yönetmeliğin 9 uncu maddesine göre belirlenen ve yüklenici karı ve genel gider ihtiva etmeyen fiyatlarla çarpımı sonucu bulunan tutar KDV hariç olarak hesaplanır ve bulunan bu tutara % 25 oranında yüklenici kar ve genel gider karşılığı eklenmek suretiyle yaklaşık maliyet tespit edilir. Yaklaşık maliyetin, hesaplandığı tarihten ihalenin ilk ilan veya davet tarihine kadar güncelliğini kaybettiği durumlarda yaklaşık maliyeti oluşturan unsurlar, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan ilgili endeksler üzerinden güncellenir.” hükümleri gereğince idarelerin kamu kaynaklarını ekonomik ve verimli kullanması başlıca amaçtır. Nitekim anılan mevzuat hükümleri uyarınca ihaleler istekliler arasından ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren üzerine bırakılır.

İdare tarafından ilgili metrajların doğru hesap edilmemesi kaynakların verimli kullanılmaması ilkesine aykırı sonuçlar doğuracak olup metrajların doğru hesap edilemediği durumlarda istekliler ihale kapsamında yaptırılacağı öngörülen ve metrajı belirlenen işlerden iş eksilişi yapılması muhtemel kalemleri ihale güzergâhında yapacakları çalışmalar ile tespit edebilecektir.

Bu husus ihale sürecinde isteklilerin tekliflerini hazırlarken bazı iş kalemleri için yaklaşık maliyetin çok üzerinde teklif vermeleri ve eksiliş olması muhtemel kalemler için ise çok düşük teklif vermeleri şeklinde kendini göstermektedir. Bu sebeple teklif birim fiyatlı yapım işlerine ilişkin sözleşmelerde imalat miktarlarının cinsi ve miktarı idarelerce sahaya uygun olarak tespit edilmelidir. Zira teklif birim fiyat sözleşme usulünde, yüklenici, birim fiyat teklif cetvelinde imalat miktarı fazla (fiiliyatta miktarı az) olan iş kalemlerine düşük fiyat, imalat miktarı az (fiiliyatta miktarı çok) olan iş kalemlerine de yüksek fiyat vererek toplamda düşük teklif vererek ekonomik açıdan en avantajlı teklif vermiş olacaktır. Bu durum ihalelerde imalat maliyetlerinin artmasına ve kamu kaynaklarının israf edilmesine sebep olabilmektedir.

Sonuç olarak, İdarenin yukarıda yer alan düzenlemeleri de dikkate alarak birim fiyat teklif alınmak suretiyle gerçekleştirdiği yapım işlerine ilişkin ihalelerde, işin bünyesine giren imalatların hangi kısımda ve ne miktarda yapılacağını gösteren metraj listelerini, projelerini, arazi ve zemin etütlerini sağlıklı hazırlaması gerekmektedir.

BULGU 9: Çiğli Atıksu Arıtma Tesisinin Çevre İzni veya Geçici Faaliyet Belgesinin Bulunmaması

Çiğli Atıksu Arıtma Tesisinin çevre izni veya geçici faaliyet belgesi bulunmaması

gerekçesiyle İl Müdürlüğüne idari para cezası kesildiği görülmüştür.

19.10.2022 tarih ve E.4677100 sayılı İdari Yaptırım Tutanağında; “*Bakanlıkça yapılan denetimlerde Arıtma tesisinin faaliyette olduğu, işletmede oluşan proses atık suların arıtma sonrası İzmir Körfezi’ne deşarj edildiği görülmüş olup işletmenin Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında atıksu deşarjı konulu Çevre İzin ve/veya Geçici Faaliyet Belgesinin ibraz edilemediği yapılan incelemede de işletmeye ait Çevre İzin ve/veya Geçici Faaliyet Belgesinin bulunmadığı tespit edilmiştir.*” ifadeleri yer almaktadır.

31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği’nin “Alıcı ortama atıksu deşarjı olan kurum, kuruluş ve işletmeler için çevre izni” başlıklı 37’nci maddesinde; “*Her atıksu deşarjı için bu Yönetmelik çerçevesinde idarenin istediği çıkış suyu kalitesinin ve diğer şartların sağlanması koşuluyla, alıcı ortama her türlü evsel ve/veya endüstriyel nitelikli atıksuların doğrudan deşarjı için idareden çevre izni alınması mecburidir.*”

Çevre izni alınması işlemlerinde Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.” denilmektedir.

10.09.2014 tarih ve 29115 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği’nin “Çevre izni veya çevre izin ve lisansına tabi işletmeler” başlıklı 5’nci maddesinde; “*(1) Bu Yönetmelik kapsamında çevre iznine veya çevre izin ve lisansına tabi işletmeler, çevresel etkilerine göre Ek-1 ve Ek-2 listelerinde sınıflandırılmıştır.*

(2) Ek-1 ve Ek-2 listelerinde yer alan işletmeler, faaliyette bulunabilmeleri için, öncelikle geçici faaliyet belgesi almak zorundadır.

(3) Geçici faaliyet belgesi alan işletmeler belge tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde çevre izin veya çevre izin ve lisans belgesi almak zorundadır.” denilmiş olup atıksu arıtma tesisleri de Ek-1 de sayılan tesislerden olduğu düşünüldüğünde bu tesislerin faaliyeti için geçici faaliyet belgesi ve çevre izni alması gerekmektedir. Ancak yapılan incelemelerde, söz konusu tesisin geçici faaliyet belgesi veya çevre izni bulunmadığı ve bu sebeple Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından ceza kesildiği görülmüştür.

Sonuç olarak, İdare tarafından söz konusu tesisin faaliyette bulunması adına gerekli izinlerin alınarak İl Müdürlüğü tarafından yapılacak denetimlerde ceza sonucunu doğuracak eksikliklerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

BULGU 10: DSİ Bölge Müdürlüğü Tarafından Sondaj İzni Verilen Kuyular ile İzinli veya Kaçak Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği ve Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarı) Bilgi ve Denetimin Yapılamaması, Atık Su Bedelinin Alınmaması

Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce (DSİ) sondaj izni verilen ruhsatlı kuyulardan faydalı tüketim miktarının tayin edilemediği, izin alınmadan açılan kuyulardan ise kuyu miktarı ve kapasitesiyle ilgili yeterli kontrol ve denetimin yapılamadığı, yeraltı suyunun bu nedenle kontrolsüz tüketildiği, buna ilişkin su bedeli tahsilatının yapılamadığı gibi atık su oluşması durumunda (tarım dışı kullanımda olduğu gibi), atık su bedellerinin de tahsilatının yapılamadığı görülmüştür.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinde; *"Yeraltı suyu işletme sahaları içinde 8 inci madde hükmüne göre belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikleri ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tesbit edilir.*

Yeraltı suyu işletme sahalarında 8 inci madde şümülüne giren her türlü yeraltı suyu tesisleri, Bayındırlık Bakanlığınca tanzim edilecek teknik talimatname hükümlerine göre meydana getirilir.

Kuyu açan kimse, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkilidir. (Ek cümleler: 3/7/2003-4916/22 md.) Bu miktarı aşan sular ile sulama, kullanma ve işlenerek veya doğal haliyle içme suyu olarak satılmak üzere çıkarılan yeraltı suları, Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki kaynak suları (mazbut vakıflara ait sular hariç), 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verilir. Tahsil edilen kira gelirinden; yer altı veya kaynak suyunun çıktığı yer, köy sınırları içinde ise o yerdeki köy tüzel kişiliğine %15, belediye sınırları içinde ise ilgili belediyeye % 25 oranında pay verilir.

Faydalı ihtiyaç miktarı, tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tespit edilir."

Geçici 3'üncü maddede ise; *"Bu maddeyi değiştiren Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yeraltı suyu temini amacıyla kuyu, galeri, tünel ve benzerleri için kullanma belgesi almış olanlardan;*

a) Sanayi amaçlı kullanılan kuyu, galeri, tünel ve benzerlerine ölçüm sistemi, bir yıl içinde belge sahibince kurulur. Süresi içerisinde ölçüm sistemini kurmayanların belgeleri iptal edilerek kuyuları kapatılır ve kapatma masrafları sahibinden alınır.

b) Zirai, içme ve kullanma suyu amaçlı açılan ve ölçüm sistemi kurma zorunluluğu dâhilinde bulunan kuyu, galeri, tünel ve benzerlerine ölçüm sistemi, bir yıl içerisinde belge sahibince kurulur. Ölçüm sistemini kuramayanların bu süre içerisinde talep etmesi hâlinde ölçüm sistemleri, bedeli yüzde on fazlası ile ilgililerinden tahsil edilmek üzere, bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren üç yıl içerisinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından kurulur veya kurdurulur. Bu şartlara uymayanların belgeleri iptal edilerek kuyuları kapatılır ve kapatma masrafları sahibinden alınır.” denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, sondaj kuyuları ve yeraltı sularına ilişkin tüm yetki DSİ Genel Müdürlüğünde bulunmaktadır. Ruhsatlı kuyuların açılması, faydalı tüketim miktarının tayini ve açılan kuyulardan ne kadar su çekildiğine ilişkin ölçüm sisteminin kurulup kurulmadığının tespiti ve süreç içerisindeki denetimi de DSİ'nin yetki ve sorumluluğundadır.

Ancak, İdare olarak yegâne amacı su ve atık su hizmeti vermek olan İZSU Genel Müdürlüğünün sorumluluk alanındaki abonelerinin (yani kent merkezi ve kırsal olmak üzere görev mahallinde bulunan il sakinlerinin); sondaj ve şebeke suyu olmak üzere iki ana su kaynağı kullandığı, su ihtiyacının önemli bir bölümünün de sondaj yapılarak karşılandığı anlaşılmıştır.

Dolayısıyla gerek kaçak kuyulara, gerekse de izni alınarak açılan ancak ölçüm sistemi kurulmamış kuyulara ilişkin faydalı tüketim miktarlarının tespitinin mümkün olmadığı, ülkemizin de içinde bulunduğu ve hızla çevresel iklim krizine ve kuraklığa doğru gidilen günümüz koşullarında; son derece kıymetli olan ve kontrolsüz tüketildiğinde kendisini yenileyemeyen yeraltı suyunun bilinçsiz ve kontrolsüzce tüketildiği, bu durumun önlenmesine dönük yeterli mevzuat düzenlemesinin olmaması, İZSU'nun tam olarak görev alanına girmemesi nedeni ile konuya gerekli özeni göstermemesinden dolayı kontrolsüz kalan yeraltı suları, sadece kırsal bölgelerde ve İzmir şehir merkezinde apartman, site bodrum katlarında ise sayısı tahmini olarak bile bilinmeyen kaçak kuyular aracılığı ile hızla tüketilmektedir.

Ayrıca, mevzuata uygun olarak DSİ Genel Müdürlüğünden alınan izne istinaden açılan kuyularda, ölçüm sisteminin kurdurtulmamış olmasından dolayı, faydalı tüketim miktarlarının denetiminin DSİ tarafından yapılamadığı gibi; idarece bu konuya ilişkin DSİ ile koordineli

yürüyen bir iş akış ağı oluşturulamaması nedeni ile İZSU tarafından da bir tespit yapılamadığı, yeraltı su kaynaklarının kontrolsüz bir şekilde yok edilmesinin yanı sıra, kent merkezlerinde (su dağıtım hattının ulaştığı yerlerde zaten kuyu izni verilmediğinden) açılan kaçak kuyulardan kullanılan su miktarı da ölçülemediğinden, atık su bedeli alınmadığı, bu haliyle de elde edilecek kamu kaynağından mahrum kalındığı düşünülmektedir. Bütün bunların yanında suyun bedelsiz kullanılması su israfını artırmaktadır.

Sonuç olarak, DSİ Bölge Müdürlüğünce ruhsatlı sondaj kuyuları başta olmak üzere, bu kuyulara ilişkin faydalı tüketim miktarlarının tespiti için DSİ Bölge Müdürlüğü ile İZSU arasında koordineli bir çalışma yöntemi oluşturulması, bu kuyularda olması muhtemel, ruhsatlandırma aşmasında öngörülen miktarın üzerinde su çekilmesi ve su kullanımlarını önleyecek şekilde sayaçlandırma çalışmasının tamamlanarak, kullanılan suyun deşarjlarının bedellendirilmesi gereken miktarının bedellendirilip tahsilatının sağlanması, büyük tüketicilere öncelik verilerek (oteller, sanayi tesisleri, büyük tarım arazileri gibi) tüketicilerin su ve kanalizasyon altyapısı ve arıtma tesisinden bir bedel ödemediği haksız faydalanmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Su Arıtma Tesislerinin Bulunması

İdareye ait su arıtma tesislerinin bazılarında mevzuatta yer alan elektrik enerjisi teşviki için gerekli hazırlıkların yapıldığı ve teşvikten yararlandığı görülmekle birlikte özellikle 6360 sayılı Kanun ile İdareye devredilen tesislerin bir kısmında teşvik için gerekli belgelerin hazırlanamadığı ve bu sebeple teşvikten yararlanılmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Teşvik" başlıklı 29'uncu maddesinde yer alan; "...

Arıtma tesisi kuran, işleten ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi tarifesinin, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesinin yüzde ellisine kadar indirim uygulamaya ve ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atıksuyu yeniden kullanan kuruluşlara, yeniden kullanım oranına göre bu oranı yüzde yüze kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Teşvik tedbirleri ile ilgili esaslar yönetmelikle belirlenir. ..." ifadeleriyle, indirim oranına Cumhurbaşkanı tarafından karar verileceği ve teşviklere ilişkin esasların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir.

Bu maddeye dayanılarak Bakanlar Kurulunca Atıksu Arıtma Tesislerinde Kullanılan Elektrik Enerjisi Giderlerinin Bir Kısımının Geri Ödenmesine İlişkin Karar ile indirim oranı yüzde elli olarak belirlenmiştir. Yine söz konusu madde dayanak gösterilerek yayımlanan; Çevre Kanununun 29 uncu Maddesi Uyarınca Atık su Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik'in enerji giderinin bir kısmının geri ödemesine ilişkin 6'ncı maddesinde; söz konusu teşvikten yararlanabilmek için her yıl Nisan ayı sonuna kadar başvuruda bulunulabileceği, geri ödeme belgesi ve diğer sayılan bilgi ve belgelerin başvuru dosyasında yer almaması durumunda başvurunun kabul edilmeyeceği, belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince İZSU'nun arıtma tesislerinin bazıları için gerekli düzenlemeleri yaparak başvuruda bulunduğu ve ilgili teşvikten yararlandığı görülmekle birlikte bir kısım tesislerde bu düzenlemelerin yapılmadığı ve bu sebeple teşvikten faydalanılmadığı tespit edilmiştir. Atıksu arıtma daire başkanlığına ait 70 tesisin 45'inin bu teşvikten yararlanmadığı görülmüştür. Yine içme suyu arıtma daire başkanlığında da teşvikten yararlanılmayan abonelikler yer almaktadır.

İdarenin en önemli harcama kalemlerinden biri olan enerji giderlerinde son dönemlerde yaşanan artışlar göz önüne alındığında bu teşvikten faydalanmak daha önemli hale gelmektedir. Nitekim enerji ihtiyacı için idarenin güneş enerji santrali kurulması için yatırım kararı aldığı bilinmektedir.

Sonuç olarak, İdarenin enerji teşviki için gerekli bilgi ve belgeleri hazırlayarak her yıl bu teşvikten eksiksiz ve aksatılmadan faydalanması gerekmektedir.

BULGU 12: Güzelhisar Baraj Suyundan İnsani Kullanım Amacıyla Yeterince Yararlanılamaması

İzmir Aliğa Güzelhisar Barajı'nın önemli bir kaynak olduğu ancak İZSU'nun, dolayısıyla da kent halkının, bu kaynaktan içme suyu olarak yeterli miktarda faydalanmadığı hatta bölgenin fazla yağış aldığı dönemlerde baraj suyunun denize deşarj edildiği görülmüştür.

Güzelhisar Barajı'ndan içme ve kullanma suyu olarak temin edilecek su miktarı; 11.04.1983 tarihinde DSİ ile PETKİM arasında yapılan Güzelhisar Barajı'nın işletilmesi hakkındaki protokolde “... Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında 31 Mart 1977 tarihinde yapılan toplantıya ilişkin protokolde ve bundan sonraki yazışmalarda 2.500 lt/sn'lik suyun dağıtımının şu şekilde belirlendiği tespit edilmiştir. ...” denilerek Aliğa Belediyesine barajdan

verilecek su miktarının %2,8 oranında, 70 lt/sn olarak tahsis edildiği belirtilmektedir. Bu protokolden yola çıkılarak, İzmir ili Aliğa ilçe şebekesine verilen içme ve kullanma suyunu arıtmak üzere, İller Bankası tarafından 70 lt/sn kapasiteli Aliğa İçme Suyu Arıtma Tesisi 1993 yılında yapımı tamamlanarak işletmeye alınmıştır. 2014 yılında da 5216 sayılı Kanun kapsamında arıtma tesisinin işletimi İZSU'ya geçmiştir.

18.03.2011 tarihli yazıda, DSİ 2. Bölge Müdürlüğü ve Petkim Genel Müdürlüğünden Aliğa merkez ve çevresindeki mevcut yeraltı suyu kaynaklarının kalite ve miktar açısından yetersiz olmasından dolayı İZSU tarafından alternatif su kaynakları araştırmalarının yapıldığı, bu kapsamda hazırlatılan Mayıs 2009 tarihli “Aliğa Güzelhisar Barajı Su Potansiyeli Değerlendirme Raporu” sonucuna göre bölgenin yoğun yağış almasından dolayı doluluk oranı yüksek olan Güzelhisar Barajı'nın fazla suyunun denize bırakıldığı ve bu su miktarlarının (1985-2009 yılları arası) oldukça yüksek olduğu, bu duruma göre önemli miktarda suyun boşa aktığı ve kaynak israfına neden olduğu, Güzelhisar Barajı'ndan (ki önemli bir yüzeysel su kaynağı) insani tüketim amaçlı olarak kamunun su ihtiyacının karşılanmasının öncelikli olması gerektiği belirtilerek, baraj suyundan faydalanan diğer kurumlar ve sulama suyu hakkı da düşünülerek planlanacak uygun su yönetimiyle İZSU'ya daha fazla su verilebileceği, buna ilişkin hazırlanacak protokol doğrultusunda içme suyu arıtma tesisi yapım yatırımına başlanılabileceğinden bahsedilmiş ve bir protokol düzenlenmesi haklı olarak talep edilmiştir.

Bu talebin ardından 04.06.2012 tarihinde PETKİM, İBB ve İZSU arasında yapılan “Güzelhisar Barajından Mevsim Koşulları Doğrultusunda Alınabilecek Fazla Suyun Değerlendirilmesine İlişkin Protokol”de “*PETKİM, mevcut tesislerinin ve PETKİM yerleşkesinin bulunduğu yarımada kurulacak tesislerin su ihtiyacını öncelikle karşıladıktan sonra, PETKİM ile DSİ arasında imzalanan 11.04.1983 tarihli Protokole göre Aliğa Belediyesi için İZSU'ya 70 lt/sn'nin üzerine, baraj su seviyesi 90,00 metrenin üzerinde olduğu sürece İZSU'ya Protokol süresince ilave 80 lt/sn baraj suyu verecektir. PETKİM ayrıca baraj su seviyesi Aralık-Ocak-Şubat-Mart aylarında 103,37 m üzerinde olduğunda ve Nisan ayında da baraj su seviyesi 105,19 m'nin üzerinde olduğunda İZSU'ya en fazla (toplam) 300 lt/sn olmak üzere baraj suyu verecektir.*” maddesi yer almıştır.

Söz konusu protokolün imzalanmasına müteakip, Aliğa ve çevresindeki yerleşim yerlerindeki su ihtiyacının artışı ve aynı anda yeraltı su kaynaklarındaki azalma ve su kalitesi sorunları nedeniyle kuyuların dinlenmeye alınması gerekliliği konuları da dikkate alınarak hem arıtma tesisi kapasitesinin yetmemesi hem de tesisin tüm yapılarında teknik risklerin artması

gerekçeleriyle İZSU tarafından yeni bir içme suyu arıtma tesisinin yapılması kararı alınmış, 300 lt/sn kapasiteli Aliğa İçmesuyu Arıtma Tesisine ait uygulama projeleri hazırlanmıştır.

İZSU tarafından hazırlanan İzmir İçmesuyu Projesi Master Plan Raporu'nun "Nüfus ve İçmesuyu İhtiyaç Projeksiyonunun Belirlenmesi Raporu" bölümünde Aliğa ilçesinin 2013 yılı sayım sonuçlarına göre 62.207 olan nüfusunun, nüfus artış hesapları ortalamasına göre 2050 yılında 170.000'i bulacağı tahmin edilmekte olup, buna bölgenin sanayi yönünden büyümesinin ve diğer faktörler (ülkemizde batı bölgelerinin aldığı göç durumu, otoyol yapım kararları vs.) de eklendiğinde daha da yüksek olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda söz konusu nüfus hesaplaması 2025 yılı için 81.000 olarak tahminlenmesine karşın, TÜİK verilerine göre 2022 yılı ilçe nüfusunun 104.828 olduğu, gerçek nüfusun öngörülenin de ilerisinde seyrettiği görülmektedir.

Bununla birlikte, İZSU işletme ve abone birimlerinin verilerine göre; Aliğa ilçe merkezinin içme ve kullanma suyu ihtiyacı toplamda son derece stratejik olan yer altı su kaynaklarından 10 kuyudan 148 lt/sn ve mevcut haliyle Güzelhisar Barajı'ndan alınan suyun artırıldığı içme suyu arıtma tesisinden de 70 lt/sn olarak karşılanmaktadır. Aliğa ilçe merkezinde içme ve kullanma suyu yıllık ortalamalara göre 150 lt/sn olmakla birlikte bu miktar turizm hareketliliğine bağlı olarak yaz aylarında 250 lt/sn kapasiteyi bulmaktadır.

Yukarıda belirtilen nüfus öngörülleri ve mevcut nüfus verileri haricinde de öngörülemeyen hızlı nüfus artışı ve mevcut kullanım verileri dikkate alındığında; kuyular ve barajdan gelen toplam 218 lt/sn'lik suyun günümüz su ihtiyacını ancak karşıladığı, yıllar içinde artacak su kullanımı, dönemsel olarak kuyulardan yapılan fazla su çekiminden kaynaklanan (buna kaçak kuyular da dâhil) yeraltı suyu seviyelerindeki düşüş ve suyun kalite değişimi, ayrıca aynı havzadan beslenen diğer ilçe kuyularında da sıkıntılarının artması dolayısıyla 'paketarıtma sistemi' ihtiyacının doğması sebebiyle kuyuların uzun süreli dinlendirilmesi ihtiyacı, kendini yenilemesi gerekliliği öngörülmektedir.

Bu nedenlerle Aliğa ilçe merkezi ve yakın çevresinin, mevcut ve gelecek içme suyu temini için en uygun (ekonomik) ve en sağlıklı çözüm denize savaklanan (doluluğun yüksek olduğu dönemlerde özellikle boşa giden) Güzelhisar Barajı suyunun kullanılmasıyla, yeraltı su kaynaklarımızın dinlendirilmesi, son yıllarda Güzelhisar Barajı'nın yıllara göre baraj su seviyelerinin yüksek olması da göz önüne alındığında, 2012 yılı protokolünde belirlenen 105.19 metre üzerindeki baraj seviyesi yerine 95 metre üzerindeki baraj seviyesinde 300 lt/sn suyun İZSU'ya verilmesi ve İdarenin bölgede yürüttüğü içme suyu kaynak ihtiyacı dengesinde çok

büyük bir önem arz ettiği belirlenmiştir.

Bu kapsamda; özellikle son yıllarda Güzelhisar Barajı'nın yıllara göre baraj su seviyelerinin genellikle 95 metrenin üstünde olduğunun belirlenmesi üzerine güncellenerek 06.09.2022 tarihinde imzalanan Protokolün 3.3'üncü maddesinde, "*PETKİM; kendi tesislerinin ve PETKİM'in yer aldığı S.....R Türkiye Enerji A.Ş. Özel Endüstri Bölgesi'nde ("S...R ÖEB") mevcut ve kurulacak tesislerin su ihtiyacını öncelikle karşıladıktan sonra, PETKİM ile DSİ arasında imzalanan 11.04.1983 tarihli Protokole göre Aliğa Belediyesi için İZSU'ya verilen 70 lt/sn'nin üzerine, baraj su seviyesi 90.00 metrenin üzerinde olduğu sürece İZSU'ya Protokol süresince ilave 80lt/sn baraj suyu verecektir. PETKİM ayrıca baraj su seviyesi 95 metrenin üzerinde olduğunda İZSU'ya en fazla(toplam) 300 lt/sn olmak üzere baraj suyu (ham su) verecektir.*" hükmü özelinde mutabakata varılmıştır.

Bu oranların çok daha üzerinde temiz kaynak suyunun içme ve kullanma suyu ağına verilmesi mümkün ve gereklidir.

Sonuç olarak; bulunduğu lokasyon için son derece önemli bir yüzey suyu kaynağı olan Güzelhisar Baraj suyunun öncelikle, sanayide kullanılması yerine İZSU-PETKİM işbirliği ile doğru bir bölgesel su yönetim politikası oluşturularak, özellikle PETKİM'in yaşamsal içmekullanma suyunu endüstriyel üretimde olabildiğince az kullanmasını sağlayıp, yerine arıtılmış suyu kullandırtmak ve Güzelhisar Barajı'ndan Aliğa ilçesine daha fazla insani tüketim suyu verilmesini sağlamak yukarıda gerekçeleri açıklandığı üzere; hem su gibi çok önemli doğal kaynağın etkin kullanımını hem de ana gelir kalemlerinden biri su satışı olan su idaresine kamu kaynağı oluşturması açısından önem arz etmektedir.

BULGU 13: Harcama Yetkilisi ve Mutemetlerine Verilen Avansların Mevzuata Uygun Olmaması ve Amacı Dışında Kullanılması

Acil ihtiyaçlar için kullanılması öngörülen avansın mevzuatın öngördüğünün aksine, ihtiyaca bakılmaksızın mutemetlerin nam ve hesabına düzenli olarak yatırıldığı ve öngörülen kapsam ve amaçlar dışında kullanıldığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kanun'un "Ön ödeme" başlıklı 35'inci maddesinde; "*Harcama yetkilisinin uygun görmesi ve karşılığı ödeneğin saklı tutulması kaydıyla, ilgili kanunlarda öngörülen haller ile gerçekleştirme işlemlerinin tamamlanması beklenilemeyecek ivedi veya zorunlu giderler için avans vermek veya kredi açmak suretiyle ön ödeme yapılabilir. Verilecek avansın üst sınırları merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilir.*

... Her mutemet ön ödemelerden harcadığı tutara ilişkin kanıtlayıcı belgeleri, ilgili kanunlarında belirtilmemiş olması halinde avanslarda bir ay, kredilerde üç ay içinde muhasebe yetkilisine vermek ve artan tutarı iade etmekle yükümlüdür. Süresi içerisinde mahsup edilmeyen avanslar hakkında 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. ...” hükümlerine yer verilmiştir.

27.05.2016 tarih 29724 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin çeşitli hükümlerinde ise ön ödeme usul ve esaslarına ilişkin detaylı hükümlere yer verilmiştir. Söz konusu Yönetmelik’in “Ön Ödemeler” başlıklı 123’üncü maddesinde; “*Harcama yetkilisinin uygun görmesi ve karşılığı ödeneğin saklı tutulması kaydıyla; ilgili kanunlarda öngörülen haller ile gerçekleştirme işlemlerinin tamamlanması beklenilemeyecek ivedi giderler ve her yıl merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenecek tutarların altında kalan giderler için avans vermek veya kredi açmak suretiyle ön ödeme yapılabilir.*

Ön ödemeler ile ilgili olarak bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde belirtilen yönetmelik hükümleri uygulanır.” hükmüne,

“Hesaba İlişkin İşlemler” başlıklı 124’üncü maddesinin (b) bendinde; “*b) Mutemetlerin görevlendirilmesi, avans ve kredi verilmesi ve mahsubu*

1) *Harcama yetkilisi mutemedi görevlendirilmesinde uyulacak esaslar: Kurumun her bir harcama birimi için ayrı ayrı mutemet görevlendirilir. Harcama yetkilisi, ilk görevlendirmede ve değişiklik halinde mutemetlerin adını, soyadını ve unvanlarını, bir yazı ile ilgili birime bildirirler. Bu yazılar bir dosyada saklanır.*

2) *Avansın verilmesi ve harcanması: Bütçe sınıflandırmasının herhangi bir ekonomik kodunun 2 nci düzeyinden verilmiş olan avansın mahsubu yapılmadan, belirlenen limiti aşmasa bile aynı ekonomik kodun 2 nci düzeyinden yeniden avans verilemez. Ancak, başka bir ekonomik kodun 2 nci düzeyinden istenilen avans, mutemede tanınan limiti aşmadığı takdirde verilebilir. Bir iş için verilen avans yalnız o işe harcanır. Avans alınmadan harcama yapılamaz. Avansın verildiği tarihten önce yapılan harcamalara ait belgeler kabul edilmez.” hükmüne yer verilmiştir.*

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde hem 5018 sayılı Kanun’da hem de ilgili diğer yönetmeliklerde ön ödeme usulünün, gerçekleştirme işlemlerinin tamamlanması beklenilemeyecek ivedi ve zorunlu giderlerin yerine getirilmesi için

öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Ancak, İdarenin avans kullandırma yöntemi, acil ihtiyaçların karşılanmasından ziyade rutin bir uygulama haline dönmüştür. Çekilen avans tutarlarının hangi ihtiyaç için gerekli olduğuna ödeme emri ve eki belgelerde yer verilmemiştir. Dolayısı ile avans tutarları kapatılırken tek bir avans için farklı tarihlerde ve farklı konularda gerçekleştirilmiş işlere ilişkin birden fazla fatura sunulmuştur. Yine yayınlanan parasal limitleri aşan miktarda mal ve malzeme tedariki yapılacaksa, aynı konuda birden fazla kişiye avans verilerek, farklı mutemetler üzerinden parça parça alımların yapıldığı ve öngörülen parasal limitin dolaylı olarak aşıldığı anlaşılmıştır.

İdare tarafından 351 adet mutemet görevlendirilmiş ve bu mutemetler üzerinde sürekli olarak avans bulunmasına imkân verilmiştir. Mutemetler tarafından plastik boya, klozet, tutanak basımı, sigorta panosu, beton kesme bıçağı gibi aciliyeti gerekçelendirilemeyen alımlar yapılmakla birlikte, bu alıma ilişkin evraklar idareye sunulduğunda, avansın kapatıldığı gün veya ertesi gün aynı kişilere yeniden avans açılmıştır. Kişiler üzerinde sürekli olarak idareye ait nakdin taşınması ve anlık idare ihtiyaçları için kullanılması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, İdare tarafından avans uygulamasının mevzuatta belirtilen usullere uygun hale getirilerek yalnızca gerçekleştirme işlemlerinin tamamlanması beklenilemeyecek ivedi veya zorunlu giderler için kullanımının sağlanması, avans verilmeden önce hangi iş için avansa ihtiyaç duyulduğunun avans olurunda yer alması ve avans kapatma işlemlerinin de bu olura uygun olması ve genel avans kullanımının sonlandırılması gerekmektedir.

BULGU 14: İdare Tarafından Oluşturulan Abone Kayıtlarında, Abone Tiplerinin Bir Kısımının Hatalı Belirlenmesi

Günlük kiralık olarak adlandırılan (bölgenin turizm bölgesi olması nedeni ile kısa süreli konaklama amaçlı ticari olarak işletilen) evlere mesken aboneliği olarak abonelik tesis ettirildiği, resmi daire diye nitelendirilebilecek muhtarlıklara ait aboneliklerin konut olarak kaydının yapıldığı, yine niteliği itibariyle kamu hizmeti içerisinde yer alsa da ticari faaliyet yürüten ve kar amacı güden işletmelere ayrı abonelik tesis edilmediği ve resmi daire tarifesi üzerinden su bedeli tahsil edildiği görülmüştür.

15.05.2015 tarih ve 04/10 sayılı Genel Kurul Kararı ile yürürlüğe konulan İZSU Tarifeler Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde abone tipi; "*Abonenin konut,*

---

konut dışı, resmi daire, belediye, kuyu ve tanker, su veya atık su kullanan gruplardan hangisine girdiğini,” ifade eder denilerek abone tipleri arasındaki ayırmadan bahsedilmiştir.

İZSU Tarifeler Yönetmeliği’ne göre su aboneleri, abone tiplerine göre çeşitli tarifelere tabi tutulmaktadır. Tarifeler Yönetmeliği’nin “Abone Tipleri” başlıklı 6’ncı maddesinde:

“a) Konut tipi uygulanacak aboneler:

1) Barınma amacıyla oturuşan yerler, meskenler,

2)Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile Amatör Kulüpler Federasyonuna kayıtlı spor kulüplerinin ticari amaçla işletilmeyen kulüp binası, antrenman ve oyun sahası, kafeterya vb. yerler,

3) Muhtarlıklar,

b) Konut dışı tipi uygulanacak aboneler:

1)Gelir sağlamak amacıyla her çeşit meslek ve sanatın icra edildiği yerlerde hizmet üreten ve imalat yapan yerler,

2) Her türlü özel, tüzel ve resmi kurum ve kuruluşların etkinliklerini sürdürmek amacıyla, geçici olarak kurulan tesisler, şantiye, sergi, fuar, sirk, panayır vb. yerler,

3)Her türlü büro, dernek, vakıf ile diğer hizmet üreten yerler,

(İZSU Genel Kurulunun 08.01.2018 tarih, 52158563-50.01.04/01 sayılı kararı ile değişik şekli)

c) Resmi Daire tipi uygulanacak aboneler:

1)Merkezi İdareye bağlı kurum ve kuruluşlar,

2)Belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar,

3)Her türlü okul, anaokulu, kreş, bakım evleri, çocuk kulüpleri, etüt merkezleri vb. yerler,

4)Devlet ve vakıf üniversiteleri ile bunlara bağlı hizmet birimlerine ait yerler,

5)Özel hastaneler,

6)Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlar,” denilerek abonelik tiplerinde çeşitli ayrımlara gidilmiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda, İzmir ili içerisinde otel/pansiyon tarzı kullanılan günübürlük kiralanan bazı evlerin aboneliğinin konut tipi olarak uygulandığı tespit edilmiştir. Bu evler; otellerde olduğu gibi, günlük konaklama bedeli karşılığı kiralanan ticari kullanım yerleridir. Bu bakımdan günübürlük kiralanan evlerin, konut tipi tarife kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Kaldı ki 22.11.2016 tarih ve 29896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 678 sayılı KHK’nın 2’nci maddesi ile 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu’nun 2’nci maddesinin birinci fıkrasına, “bekâr odaları” ibaresinden sonra gelmek üzere “günübürlük kiralanan evler” ibaresi eklenmiştir. Bu bakımdan günübürlük kiralanan ev kapsamında sayılacak konaklama yerlerinin, otellerdeki gibi kimlik bildirme zorunluluğu getirilmiş olduğu düşünüldüğünde dâhil olması gerektikleri kapsam son derece açıktır. Bu yüzden bu tarz abonelerin Kimlik Bildirme Kanunu çerçevesinde yaptıkları başvurular Emniyet Genel Müdürlüğünün ilgili birimlerinden kolayca edinilerek abonelik tiplerinin iş yeri aboneliği şeklinde değiştirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, Yönetmelik’te konut abonelerine ilişkin hükümler arasında muhtarlıklara yer verildiği görülmektedir. Muhtarlık binaları, kamu hizmeti gören ve barınma amacı gütmeyen birimler olduğu için konut aboneliği olarak değerlendirilmesi doğru olmayacaktır.

Yine örnekleme yolu ile şehirde yer alan bazı kamu kurumlarına ait abone bilgileri incelendiğinde, resmi kamu kurumlarının görev alanı içerisinde yer alan ve bu kurumlar tarafından ticari olarak işletilmek amacıyla kiraya verilen taşınmazların abonelik tiplerinin ayrılmadığı ve hepsinin resmi daire aboneliği olarak değerlendirildiği görülmektedir. Özellikle şehirde 9 adet üniversite yer almakta ve kampüsler içerisinde çok sayıda ticari işletme amacı güden kiracı bulunmaktadır.

Sonuç olarak, yukarıda vurgulanan hususlar çerçevesinde konunun yeniden gözden geçirilmesi, abone tipleri ve abone kayıtlarına ilişkin düzeltici çalışmaların bir an önce sonuçlandırılması gerekmektedir.

BULGU 15: İdarece İhale Edilen Yapım İşleri Nedeniyle Ortaya Çıkan Malzemenin Hafriyat Alanlarına Naklinin Kontrol Edilmemesi

İdarece ihale edilip sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde ortaya çıkan hafriyata ilişkin

ödemeler yapılırken ortaya çıkan hafriyatın Büyükşehir Belediyesi tarafından belirlenmiş olan yasal döküm sahalarına dökülüp dökülmediğine ilişkin kontrollerin yapılmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuatı çerçevesinde hazırlanan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Belediyelerin Görev ve Yetkileri" başlıklı 8'inci maddesinde; "İl belediye mücavir alanı içerisinde il ve ilçe belediyeleri, büyük şehirlerde büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri dışında ise ilçe belediyeleri;

a) Hafriyat toprağı, inşaat/yıkıntı atıkları ile doğal afet atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması ve bertarafı ile ilgili yönetim planı hazırlamakla,

b) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işlettirmekle ... yükümlüdürler." denilmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinde de hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak, katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmenin büyükşehir belediyesi uhdesinde olduğu açıkça belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine istinaden İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından İzmir ili sınırları içerisinde çıkacak hafriyat atıklarının kontrolü amacıyla döküm sahalarının belirlendiği görülmektedir.

Yapılan incelemelerde, ihalelerde ortaya çıkan hafriyat miktarlarına ilişkin kübaj hesabı yapılarak hafriyat ve nakliye ödemeleri yapılmasına rağmen çıkarılan hafriyatın Büyükşehir Belediyesi tarafından izin verilen sahalara dökülüp dökülmediğine dair belgelerin ihale dosyalarında yer almadığı, İdarece bu hususta kontrollerin yapılmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak il sınırı içerisinde yasal döküm sahaları Büyükşehir Belediyesince belirlenmiş olup bu yerler dışına döküm yapılması mümkün bulunmamaktadır. İlgili mevzuatlara aykırı hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları faaliyetleri yapanlar hakkında 27.12.2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2872 sayılı Çevre Kanunu hükümleri gereği Büyükşehir Belediyesince idari para cezası uygulanacağı bildirilmiştir.

Su ve kanalizasyon idareleri yoğun şekilde alt ve üst yapı yatırımları olan ve yapım işlerinde bol miktarda kazı imalatına yer veren kurumlardır. Hem Büyükşehir Belediyesinin maddi zarara uğramaması için hem de çevre kirliliğine sebebiyet verilmemesi için idare ihalelerinde kazı ve nakliye pozlarına ait ödemeler gerçekleştirilirken ortaya çıkan hafriyat atıklarının yasal döküm sahalarına götürüldüğüne ilişkin belgelerin aranması doğru olacaktır.

Yine yükleniciler tarafından atık nakli gerçekleştirildiğinde Büyükşehir Belediyesince tartılarak tutanağa bağlanacağı için bu tartı fişleri idare tarafından kişilere yapılacak nakliye ve hafriyat ödemelerinde kontrol işlevi görecektir ve İdarece fazla ödeme yapılmasına engel olacaktır.

Bu sebeple ilgili yerlere yapılacak dökümlere ilişkin belge kontrolleri İdarece yapılarak moloz atıklarının hafriyat alanlarına dökümünün yapılması sağlanmalıdır.

BULGU 16: İdarenin Alıcı Ortamlara Doğrudan Atık Üreten Kuruluşlara Denetim Yapma Yetkisinin Bulunmaması

İdarenin alıcı ortamlara doğrudan atık bırakan kuruluşlara izin verme yetkisinin bulunmaması sebebiyle gerekli denetimlerin yapılamadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Kirlenme Yasağı" başlıklı 8'inci maddesinde; *"Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır.*

Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler." denilmektedir.

31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde;

"Alıcı Ortam: Atıksuların deşarj edildiği veya dolaylı olarak karıştığı göl, akarsu, kıyı ve deniz suları ile yeraltısuları gibi yakın veya uzak çevreyi,

İdare: Yönetmelikte adı geçen idare;

a) 2872 sayılı Kanununun 12 nci maddesi ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 97 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri uyarınca, çevrenin korunması ve çevre

kirliliğinin önlenmesine yönelik prensip ve politikaların belirlenmesi, standart ve ölçütler geliştirilmesi, faaliyetleri sonucu alıcı ortamlara katı, sıvı ve gaz halde atık bırakarak kirlilik oluşturan veya oluşturmaya muhtemel her türlü tesis ve faaliyete izin verilmesi, izlenmesi ve denetlenmesinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını,

b) Kurum, kuruluş ve işletmelere işletme ve kullanım izni verilmesi ve denetim görevinin ifasında yetkili olmak üzere; 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 268 ila 275 inci maddelerine göre Sağlık Bakanlığını, 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre Kültür ve Turizm Bakanlığını, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 385 inci maddesine göre Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve ilgili mevzuatına göre diğer kurum ve kuruluşları, 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun verdiği yetkiler doğrultusunda mülkiamirleri, büyükşehir ve şehir belediye başkanlıklarını,” şeklinde tanımlanmıştır.

İlgili Yönetmelik'in “Denetim” başlıklı 51’inci maddesinde: “*Bu Yönetmelik uyarınca;*

Alıcı ortama her türlü atıksu deşarj denetiminde Çevre Kanunu ve (Değişik ibare:RG-17/12/2022-32046) 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin altıncı kısmının dördüncü bölümü uyarınca Bakanlık yetkilidir. Bu yetki taşrada(Değişik ibare:RG-17/12/2022-32046) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerince kullanılır.

Büyükşehirlere içme ve kullanma suyu temin edilen kıta içi yüzeysel su kaynakları havzalarındaki denetim faaliyetlerinden 2560 sayılı Kanun çerçevesinde Büyükşehir Belediyeleri sorumludur.” denilerek alıcı ortamlara doğrudan atık bırakan kuruluşlar için denetim yetkisinin Bakanlığa ait olduğu belirtilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun “Denetim, bilgi verme ve bildirim yükümlülüğü” 12’nci maddesinde; “*Bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir. Gerektiğinde bu yetki, Bakanlıkça; il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Türkiye Çevre Ajansına, Emniyet Genel Müdürlüğüne, Jandarma Genel Komutanlığına ve Sahil Güvenlik Komutanlığına devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usûl ve esasları çerçevesinde yapılır.”* hükme bağlanmış olup denetim yetkisinin Bakanlık tarafından yerelde çevre denetim birimlerine kuran Belediyelere devredebileceği belirtilmiştir.

Tüm bu mevzuat ve açıklamalar çerçevesinde kuruluş mevzuatında belirtilen

amaçlarından biri bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak olan İdarenin alıcı ortamlara doğrudan atık bırakan kuruluşları denetleyememesi çevresel bir risk yaratmaktadır. Mevzuatta belirtilen amaçları doğrultusunda il genelindeki sorumluluğu bulunan İdarenin görev alanındaki su kaynaklarını koruma görevinin bulunması elzemdir. Alıcı ortamlara doğrudan atık bırakan kuruluşlara İdare tarafından gerekli denetimlerin mevzuat gereği yapılamaması çevre kirliliğinin bütünsel olarak engellenmesine olumsuz olarak yansımaktadır.

Sonuç olarak, mevzuat gereği il genelinde su kirliliğinin önlenmesi görevi bulunan İdare tarafından alıcı ortamlara doğrudan atık bırakan kuruluşlara denetim yapma yetkisinin İdareye verilmesi yönünde Bakanlığa başvuruların yapılması gerekmektedir.

BULGU 17: İdarenin Elektrik Enerjisi Tedarik Ettiği Belediye Şirketinin İdareyle Sözleşmesini Tek Taraflı Olarak Feshetmesine Rağmen Sözleşme Cezai Hükümlerinin İşletilmemesi

İdare ile İzmir Elektrik Tedarik Anonim Şirketi arasında 05.01.2022 tarihinde yapılan sözleşme ile İdarenin elektrik enerjisi alımı ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 01.02.2022 tarihinden itibaren 2022 yılı için yeniden yapılacak ihale sonuçlanıncaya kadar olan süre zarfında elektrik alımlarının İzmir Elektrik Tedarik Anonim Şirketinden temin edileceği bağitlanmıştır.

2021 Ekim ayında %100 hissesi İzenerji AŞ'ye ait İZETAŞ (İzmir Elektrik Tedarik Anonim Şirketi), İzmir Büyükşehir Belediyesi birimleri, bağlı kurumları ve iştiraki şirketlerinin enerji tedariki için kurulmuş olup 20 yıllık Elektrik Tedarik Lisansı alınmıştır. Bu kapsamda İdare ile şirket arasında yapılan sözleşme ile bir yıl boyunca elektrik tedariki anlaşması yapılmıştır. Ancak 05.09.2022 tarihinde Şirket tarafından İdareye gönderilen yazıda özetle; *“Elektrik fiyatlarında gerçekleşen artışlar sebebiyle nakit akışında yaşanan olumsuzluklar sebebiyle elektrik tedarik lisansının iptal olmaması adına İzmir Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğüne elektrik tedarikinin durdurulduğu”* ifade edilmiştir.

Görüleceği üzere İdarenin herhangi bir kusuru bulunmamasına ve ödemelerini düzenli olarak yapmasına rağmen Şirket nakit akışını sebep göstererek sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetmiştir.

Söz konusu sözleşmenin “Sözleşmenin sona ermesi” başlıklı 10’uncu maddesinde; *“Tedarikçinin haksız yere sözleşmeyi feshetmesi durumunda tüketicinin uğramış olduğu her türlü zararı karşılamak üzere tedarikçi, tedarik süresi boyunca gerçekleşen en yüksek fatura için son kaynak tedarik tarifesi ile tedarikçinin ilgili ay düzenlemiş olduğu toplam fatura bedelleri (KDV dahil) arasında farkın üç kat tutarında ceza bedeli ödemekle yükümlü olacaktır.”* denilmektedir.

Sözleşme hükümlerinde üzere sözleşmenin tek taraflı olarak haksız yere feshetmesi durumunda ödeyeceği ceza tutarı belirtilmiş olmasına rağmen İdare tarafından bu cezaya ilişkin bir tahakkuk veya ihtar yapılmamıştır.

Sonuç olarak, İdare tarafından sözleşme hükümleri uygulanarak söz konusu Şirkete ceza bedelinin tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

BULGU 18: İdarenin Şebeke Hattı veya Kuyularından Elde Edilen Sularla Gemilere Su Satışı Yapılan Liman ve Marinalara Uyguladığı Su Tarifesinin Düşük Kalması

İzmir ili genelinde faaliyette bulunan marina ve limanlara ticarethane tarifesi üzerinden su bedellerinin tahakkuk ettirildiği görülmüş olup bu tarifeye ilişkin tutarların liman ve marinalarda gemilere verilen su hizmeti karşılığında elde edilen bedel ile kıyaslandığında düşük kaldığı tespit edilmiştir.

Liman hizmetleri, deniz taşımacılığında gemilerin limana yanaşma, giriş ve çıkış zamanlarında gemiye sunulan hizmetleri kapsamaktadır. Bu hizmetlerden olan limanlarda ve marinalarda gemilere kullanma veya içme suyu tedariki hizmeti şehir şebeke suyu veya artezyen kuyulardan tedarik edilen sularla karşılanmaktadır. Bu doğrultuda liman ve marinalarda gemilere sunulan bu hizmetin TL/m³ olarak karşılığı, İdarenin bu abone grubuna özel bir tarifesi olmaması sebebiyle ticarethane tarifesi üzerinden hesaplanan tutarın 3-4 kat yukarısında belirlenmektedir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un “Tarifelerin belirlenmesi” başlıklı 23’üncü maddesinde; *“Su satışı, kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması, septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılır. Bu tarifelerin tespitinde, yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları (...) bir kar oranı esas alınır”* şeklinde ifade edilmiştir.

Madde hükmünde su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gereken her türlü tesisi kurmak, kurulu olanları devralmak ve bir elden işletmek üzere olarak kurulan İdarenin su satış hizmetleri sonucu kar elde zorunluluğu bulunduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda abone grupları içinde su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri inceleyerek karara bağlamak görevi İdarenin genel kuruluna verilmiştir. Ancak yapılan incelemelerde şebeke hattı veya kuyularından elde edilen sularla gemilere su satışı yapılan liman ve marinalara ticarethane tarifesi üzerinden suyun bedeli hesaplanırken ilgili liman ve marinalar ise tamamen şebeke suyu veya artezyen kuyulardan elde ettiği suyu 3-4 kat yukarıda belirleyerek satış yapmaktadır. Bu durum, görev alanı bütün il sınırlarını kapsayan İdarenin diğer ekonomik faaliyet gruplarına uyguladığı ticarethane tarifesini liman ve marinalara da uygulaması sebebiyle bu bölgelerde su satış hizmeti sonucu ortaya çıkan gelirin büyük kısmından mahrum kalmasına sebebiyet vermektedir.

2560 sayılı Kanun'un "Yönetim Kurulunun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinde ise hizmetlerin ekonomik verimlilik ilkelerine göre yürütülmesi için gerekli önlemleri saptamanın yönetim kurulunun görevlerinden olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'nci maddesinde; *"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."* hüküm altına alınmıştır.

Belirtilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere vermiş olduğu su ve kanalizasyon hizmetlerine belirli kar oranı belirlemek zorunda olan İdarenin, bu yerlere ait tarifeleri yeniden gözden geçirmesi gerekmekte olup şebeke ve artezyen kuyulardan elde edilen suyun satışı sonucu ortaya çıkan gelirin daha adil bir şekilde bütçeye gelir kaydedilmesi, yatırımlarının tamamını mahalli müşterek nitelikte ihtiyaçları karşılanması için yapan ve bu hizmetleri elde ettiği gelire idame ettirmek zorunda olan İdare için uygun olacaktır.

BULGU 19: İlçe Şube Müdürlüklerinde Taşınır Sistemine Kayıtlı Olmayan Depoların Olması ve Bu Depolarda Taşınır ve Muhasebe Sistemine Dahil Olmayan Taşınırların Bulunması

İdarenin ilçe şube müdürlüklerinde muhasebe sistemine kayıtlı olmayan ve taşınırların

muhafaza edildiği birtakım ambarların bulunduğu ve bu ambarlarda bulunan taşınırların İdare taşınır otomasyonunda ve muhasebe kayıtlarında yer almadığı, bu ambarların bir kısmında güvenlik görevlisi ve kamera olmadığı, yine merkezde bulunan bazı İdare depolarına bağlı ambarların bulunduğu ve bu ambarlarda kamera ve güvenlik görevlisi olmasına rağmen taşınır kayıt kontrol yetkilisi olmadığı görülmüştür.

18.01.2007 tarih ve 26407 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Taşınır Mal Yönetmeliği’nin “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde “*Bu Yönetmeliğin amacı, kaynağına ve edinme yöntemine bakılmaksızın kamu idarelerine ait taşınır malların kaydı, muhafazası ve kullanımı ile yönetim hesabının verilmesi, merkez ve taşrada taşınır yönetim sorumlularıyla bunlar adına görev yapacak olanların belirlenmesi ve kamu idareleri arasında taşınırların bedelsiz devri ile tahsisine ilişkin esas ve usulleri belirlemektir.*” denilmektedir.

İlgili Yönetmelik’in “Taşınırların kaydı” başlıklı 12’nci maddesinde;

“(1) Kamu idarelerince bütün taşınırların ve bunlara ilişkin işlemlerin kayıt altına alınması esastır. Taşınır kayıtları, harcama birimleri itibarıyla yönetim hesabı verilmesine esas olacak şekilde tutulur. Her bir kaydın belgeye dayanması şarttır.

(2) Bu çerçevede;

a) Önceki yıldan devren gelen taşınırlar ile içinde bulunulan yılda herhangi bir şekilde edinilen veya elden çıkarılan taşınırlar,

b) Taşınırlardaki kayıp, fire, yıpranma ve benzeri nedenlerle meydana gelen azalmalar,

c) Sayım sonucunda ortaya çıkan fazlalar, miktar ve değer olarak kayıtlara alınarak takip edilir.”

“Kayıt zamanı, kayıt değeri ve değer tespit komisyonu” başlıklı 13’üncü maddesinde;

“(1) Taşınırlar, edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş; tüketime verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşınırın ölümü gibi yok olma hallerinde çıkış kaydedilir.

(2) Giriş ve çıkış kayıtları Taşınır İşlem Fişine dayanılarak yapılır. Giriş ve çıkış kayıtlarında;

a) Satın alma suretiyle edinme ve değer artırıcı değişiklik hallerinde maliyet bedeli,

b) Bedelsiz devir, kullanılamaz hale gelme, yok olma ve hurdaya ayrılma hallerinde kayıtlı değeri,

c) Bağış ve yardım yoluyla edinilen taşınırlarda; bağış ve yardımda bulunan tarafından ispat edici bir belge ile değeri belirtilmiş ise bu değer, belli bir değeri yoksa değer tespit komisyonunca belirlenen değer, esas alınır.

(3) Değer tespit komisyonu, harcama yetkilisinin onayı ile taşınır kayıt yetkilisinin ve işin uzmanının da katıldığı en az üç kişiden oluşturulur. Komisyon değer tespitinde ticaret odası, sanayi odası, borsa, meslek kuruluşları, ilgili diğer kuruluşlardan veya aynı nitelikteki taşınırı satın alan idarelerden ve fiyat araştırması sonuçlarından yararlanabilir. (2)

(4) Satın alma suretiyle edinilen taşınırların maliyet bedelinin tespitinde, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uygulanır. Faturada çeşitli taşınırlar için topluca gösterilmiş giderler olması durumunda, giderler taşınırların alış bedelleri ile orantılı olarak paylaşılır. Taşınırlar faturada kayıtlara esas olacak şekilde çeşitleri itibarıyla ayrı ayrı gösterilir." şeklinde hükümler mevcuttur.

Bu hükümler çerçevesinde İdarenin tüm taşınırlarının taşınır sistemine kayıtlı olması gerektiği belirtilerek kayıtların zamanı ve bedellerine ilişkin hükümler ilgili maddelerde detaylı olarak açıklanmıştır.

Ancak 2021 yılı içerisinde yerinde yapılan incelemelerde, İdarenin merkez deposuna gidilmiş ve ambar kayıtlarında yer alan taşınırların tamamının depoda olmadığı görülmüştür. Taşınırların bir kısmının merkez ambarın altında "koltuk altı ambar" diye adlandırılan alt ambarlarda bulunduğu, bu ambarlara taşınır kayıt kontrol yetkilisi atanmadığı ancak ambarda güvenlik görevlilerinin bulunduğu ve kamera kayıtlarının tutulduğu görülmüştür. Uygulamada ise merkez ambardan ihtiyaç duyulan malzemeler için ambar yetkilisinin gerekli malzeme çıkış evrakını düzenlediği ve bu evraka istinaden ilgili kişilerin koltuk altı ambara giderek orada yetkilisince imzalanmış evrakı güvenlik görevlisine göstererek taşınmazları teslim aldığı anlaşılmıştır. Ancak fiiliyatta oluşturulan bu alt ambarlar Taşınır Mal Yönetmeliği'ne aykırılık oluşturmaktadır. İlgili alt ambara ayrı bir ambar kodu verilerek o ambara da taşınır yetkilileri atanmalı ve iki ambar arasındaki malzeme devirleri devir fişi ile yapılarak süreç yürütülmelidir.

Ayrıca 2021 yılı içerisinde yapılan incelemelerde, ilçe şube müdürlüklerinde muhasebe

sistemine kayıtlı olmayan ve taşınırların muhafaza edildiği birtakım ambarların bulunduğu, bu ambarlarda herhangi bir güvenlik görevlisinin veya kamera kaydının olmadığı, etrafının çit ile çevrilerek İZSU'ya ait olduğuna ilişkin bilgilendirme yazısı yazıldığı, burada yer alan taşınırların muhasebe kayıtlarında yer almadığı ve yapılan aktif işler için depodan çıkışı yapılarak malzemelerin buraya taşındığı, ihtiyaca istinaden ilgililerin giderek ambardan malzemeleri kendilerinin aldığı görülmüştür. Yapılan tespitlere ilişkin 2022 yılı içerisinde gerekli çalışmalara başlanılsa da söz konusu durum 2022 yılı için de devam etmektedir.

Sonuç olarak, hem merkezde hem de ilçelerde İdare adına kayıtlı depoların dışında alternatif malzeme stoklama sahalarının oluşturulmaması, şayet bu ihtiyaç bir zorunluluktan kaynaklanıyorsa bu depolara da ambar kodu ve taşınır kayıt kontrol yetkilisi atanarak nakledilecek malzemelerin birimler arası devir usulüne uygun olarak aktarılması gerekir. İdareye ait taşınırlar ancak taşınır kayıt kontrol yetkililerince hazırlanacak ve ilgili taşınırın giriş çıkış bilgilerini gösterecek taşınır işlem fişleri ile ilgililerine teslim edilmelidir.

BULGU 20: İş Artışı Yapılan ve Süre Uzatımı Verilen Bazı Yapım İşlerinde Bütün Riskler Sigorta Bedel ve Sürelerinin Güncellenmemesi

İş artışı, fiyat farkı ödemesi ve/veya süre uzatımı verilmesine rağmen bazı yapım işlerine ilişkin bütün riskler (all risk) sigorta bedellerinin ve/veya sürelerinin güncellenmediği görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"(1) Yüklenici, işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu yapım işinin korunmasından 43 üncü madde hükümleri dikkate alınmak şartı ile işe başlama tarihinden kesin kabul tarihine kadar sorumludur. Bu sebeple yüklenici, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 9 uncu maddesi hükümleri dahilinde; işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı 'inşaat sigortası (bütün riskler)', geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını

içeren sigorta yaptırmak zorundadır.

(2) Sigortaya esas alınacak bedeller, işin kendisi için sözleşme bedeli, her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ve benzeri için ise piyasa rayiçlerine göre hesaplanan bedellerdir. Ödenen toplam hakediş tahakkuk tutarının (fiyat farkları dahil) poliçedeki sigorta bedelini aşması ve/veya poliçede öngörülen sigorta bitiş tarihinin süre uzatımı veya cezalı çalışma sebebiyle aşılması hallerinde, zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması ve/veya sigorta süresinin uzatılması zorunludur.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine istinaden yapılan incelemelerde, iş artışı, fiyat farkı ödemesi ve/veya süre uzatımı verilmesine rağmen bazı yapım işlerinde sigorta poliçesinin, zeyilname ile değiştirilmediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, yapım işlerinde süre uzatımı verilmesi ve/veya iş artışı, fiyat farkları vb. sebeplerle hakediş tahakkuk tutarının poliçedeki sigorta bedelini aşması halinde zeyilname düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 21: Katı Atık Depolama Tesislerine Kirlilik Önlem Payının Hesaplanmaması

İzmir ili genelinde faaliyette bulunan katı atık depolama tesislerinde mevzuat gereği alınması gereken kirlilik önlem payının hesaplanmadığı görülmüştür.

İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesinde;

“Kirlilik Önlem Payı: Proses atıksuyu olan işletme/endüstrilerin, İZSU/alıcı ortam standartlarını aşan kirlilik deşarj ettiği veya ön/tam arıtma tesisi kuran işletme/endüstrilerin atıksularını by-pass yaptığı tesbit edildiğinde işletme/endüstri'ye İZSU'ca tahakkuk ettirilen paydır.

Endüstriyel Atıksu: Endüstrilerden, imalathanelerden, küçük ticari işletmelerden ve küçük sanayi sitelerinden kaynaklanan evsel atıksu haricindeki her türlü üretim ve yıkama sonucu oluşan sulardır.

Önemli Kirletici Kaynaklar: Her atıksu havzasında atıksu debisi veya herhangi parametre itibarı ile (kg/gün) veya başka uygun bir birim cinsinden ifade edilen kirletici yükü o havzada kanalizasyon şebekesinin taşıdığı toplam debi veya kirletici yükünün %1'inden fazla

veya endüstriyel atıksu debisi 50 m³/gün ve daha fazla olan endüstri atıksu kaynaklarını ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır.

İlgili Yönetmelik’in “Kirlilik Önlem Payı ve Altyapı Katılım Payı” başlıklı 20’nci maddesinde; “Endüstriyel atıksuyu olan önemli/önemsiz kirletici kaynaklara İZSU Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği Tablo 1 atıksu kanal deşarj standartlarını sağlamadığı ya da önlem / arıtma tesisini devre dışı bırakarak / çalıştırmayarak by-pass yaptığı tespit edildiğinde gerekli önlemleri alıncaya, standart değerleri sağlayıncaya ve İdareye yazılı bilgi verinceye kadar aylık periyotlar halinde KÖP tahakkuk ettirilir...” hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemelerde, Yönetmelik hükümleri gereğince kirlilik önlem payı ödeme yükümlülüğü olan endüstriyel atık suyunu kanalizasyon şebekesi aracılığı ile doğrudan İdarenin arıtma tesislerine gönderen katı atık depolama tesislerine bu payın tahakkuk ettirilmediği görülmüştür.

Örneklem olarak seçilen Harmadalı Katı Atık Depolama Tesisine ilişkin olarak 2021 yılı İzmir İl Çevre Durum Raporunda; “Harmandalı Katı Atık Depolama Tesisine: İlimiz Çiğli İlçesi, Harmandalı mevkiinde 1992 yılında 90 hektarlık alanda faaliyete başlayan Harmandalı Katı Atık Depolama Tesisinde belediye atıkları ve sanayi atıkları ayrı lotlarda depolanmıştır. Ancak 2016 yılı Eylül ayından itibaren sözkonusu tesise endüstriyel atık kabulü yapılmamakta olup, sadece belediye atıklarının depolanması için hizmet vermektedir. Depolama tesisi sızıntı suları drenaj toplama sistemi ile toplanarak, İZSU kanalizasyon şebekesi aracılığı ile Çiğli İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisine (10 km mesafede) gönderilmektedir. Depolama sahasında ortalama 500 m³/gün sızıntı suyu oluşmaktadır.” belirtilmiştir.

Söz konusu raporda da günlük 500 m³ sızıntı suyu üreten tesisin atık suyu herhangi bir işlemden geçirilmeden kanalizasyon şebekesi aracılığı ile doğrudan İdarenin arıtma tesislerine gönderildiği ifade edilmiştir. Bu durumda arıtma tesisine yönlendirilen günlük 500 m³ atıksu üreten önemli bir kirletici kaynak olan bu tesise İdare tarafından kirlilik önlem payı hesaplanması gerekmektedir.

Sonuç olarak, İdare tarafından çıkarılan yönetmelik gereği mevzuatta belirtilen deşarj standartlarını sağlamayan katı atık tesislerine kirlilik önlem payının hesaplanması gerekmektedir.

BULGU 22: Kaynak Sularına İlişkin Bilgilerin Paylaşılmaması Sebebi ile Bazı İlçe Belediyelerinin Kaynak Suları Harcının Takip ve Tahsilatını Yapamaması

İdare tarafından kiralanan kaynak ve yeraltı sularına ilişkin bilgilerin ilçe belediyeleri ile paylaşılmaması sebebiyle bazı ilçe belediyeleri tarafından kaynak suları harcının tahsil edilemediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun kaynak suları harcının konusunu düzenleyen 63'üncü maddesinde; "*Özel kaplara doldurulup satılacak olan kaynak sularının (işlenmiş sular dahil) belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması, Kaynak Suları Harcına tabidir.*" hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun'un "Harcın ödenmesi" başlıklı 66'ncı maddesinde ise; harcın, kaynak sularının satışa arzı için kaplara doldurulmasını müteakip, kaplar üzerine özel işaret konulması sırasında bu işi yapan belediyeye makbuz karşılığı peşin olarak ödeneceği ifade edilmiştir.

Konu ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının 23.02.2010 tarihli ve 014184 sayılı yazısında;

"... Yukarıda yer alan hükümlerin incelenmesinden, kaynak sularını işletmek veya işlettirmek yetkisi belediyelere verilmiş olmakla birlikte, kaynak sularının denetim ve izlenmesinin Sağlık Bakanlığı ve il sağlık müdürlüklerince yapıldığı anlaşılmaktadır.

Buna göre, kaynak sularının (işlenmiş sular dâhil) belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması halinde kaynak suları harcının alınması, ancak belediyece bir denetim söz konusu değilse harç alınmaması gerekmektedir." denilmiştir.

İzmir il sınırları içerisinde bulunan kaynak sularının işletilmesi hakkı İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından kullanılmakta ve kiraya verilerek gelir elde edilmektedir. İdare tarafından protokol veya ihale yolu ile kiralanan kaynak sularına ilişkin yapılan incelemelerde; sözleşme ve şartname hükümlerinde denetim yetkisinin sadece İdare uhdesinde bulunduğu ve ilçe belediyelerine, işletilen kaynak sularına ilişkin herhangi bir bilgilendirmede de bulunulmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından ilçe belediyeleri ile koordinasyon sağlanarak belediyelerin denetim yapabilmesi ve kaynak suları harcını tahsil edebilmesi için konu ile ilgili bilgilendirmenin yapılması gerekmektedir.

BULGU 23: Köyden Mahalleye Dönüşen Bölgelerdeki İçme Suyu Tesislerinin Elektrik Abone Tipi Değişikliklerine İlişkin Başvuruların Yapılmaması

İdarenin gider kalemi içinde en yüksek payın elektrik giderine ait olmasına rağmen köyden mahalleye dönüşen bölgelerdeki içme suyu tesislerinin abone tipinin mesken olarak değiştirilmesine dair başvuruların yapılmadığı görülmüştür.

Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 01.03.2022 tarihli ve 31765 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 24.02.2022 tarihli ve 10817 numaralı Kurul Kararında; “... köylerde içme suyu temini ve dağıtımını amaçlı kullanılan tesisler mesken abone grubu kapsamındadır.” ifadesi yer almaktadır.

Yapılan incelemelerde, İzmir ili genelinde içme suyu temini ve dağıtımını amaçlı tesisleri kuran ve işleten İdarenin bu yerlerde harcadığı elektrik giderine ilişkin abone tipinin sanayi tipi olduğu tespit edilmiştir. İlgili Karar’da köylerde içme suyu temini ve dağıtımını amaçlı kullanılan tesislerin abone tipinin mesken grubu kapsamına alındığı da açıkça ifade edilmiştir.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Geçici 1’nci maddesinin on beşinci fıkrasında; “*Bu Kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılan köylerde, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre alınması gereken emlak vergisi ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken vergi, harç ve katılım payları 31/12/2022 tarihine kadar (bu tarih dâhil) alınmaz ve 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendi, 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci bendi ile beşinci bendi, 66 ncı maddesinin birinci fıkrasının beşinci bendi hükümleri 31/12/2022 (bu tarih dâhil) tarihine kadar uygulanmaya devam edilir. Bu yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak ücret 31/12/2022 tarihine kadar (bu tarih dâhil) en düşük tarifenin % 25’ini geçmeyecek şekilde belirlenir.*” denilmektedir.

Madde hükmünden anlaşılacağı üzere tüzel kişiliği kaldırılan köylerde içme ve kullanma suyu tarifesi 31.12.2022 tarihine kadar en düşük tarifenin %25’ini geçmeyecek şekilde sınırlanmıştır. İzmir tüm il sınırları içinde görevi bulunan İdarenin bu bölgelerde de yatırımları ve su temini ile dağıtım amaçlı tesisleri bulunmaktadır. 6360 sayılı Kanun sonrası mahalleye dönüşen yerlerde su tarife ücretinde sınırların geçerli olmasının doğal sonucu olarak bu bölgelerdeki tesislerde EPDK kararı doğrultusunda mesken tipi abone grubunun

uygulanması gerekmektedir.

Sonuç olarak, İdare tarafından bu yerlerdeki tesisler için ilgili elektrik dağıtım şirketine başvuruda bulunması ve abone tipinin mesken grubuna çevrilmesi gerekmektedir.

BULGU 24: Özel Tankerlerle Su Satışı Yapanlara İlişkin Denetimlerin Yapılmaması

İzmir il genelinde içme-kullanma suyu ihtiyacı bulunan gerçek ve tüzel kişilere, kurum ve kuruluşlar ile yerleşim yerlerine tankerlerle su satışlarının yapıldığı ve İdare tarafından bu tankerin su tedarik ettiği kaynaklara ilişkin bir denetimin yapılmadığı görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinde, bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyıların ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak su ve kanalizasyon idaresinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

19.08.2014 tarih ve 29093 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tankerle İçme-Kullanma Suyu Temini ve Nakli Hakkında Tebliğ'in "Tankerle su temini ve nakil izni" başlıklı 5'inci maddesinde; "(1) İçme-kullanma suyu temin etmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler ile kurum veya kuruluşlar, 6 ncı maddede yer alan bilgi ve belgelerle birlikte bir dilekçe ile Müdürlüğe başvuru yapar.

(2) Başvurunun müdürlüğe intikali üzerine temin edilecek kaynak ve içme suyu tesisi, su naklinde kullanılacak tankerler ile içme-kullanma suyu temin eden gerçek veya tüzel kişiye veya kurum veya kuruluşa ait depolar mahallinde incelenir. Kontrol izlemesi parametreleri yönünden analizleri yapılmak üzere su numunesi alınır. Alınan su numunelerinin analizleri Kurumca yetki verilen laboratuvarlarda yaptırılır.

(3) Analiz sonuçlarının ve diğer özelliklerin Yönetmelik hükümlerine uygun olması, tankerle temin edilen suyun son tüketiciye sıhhi ve güvenli bir şekilde ulaştırmak için gerekli teknik donanımın yeterli olması, su naklinde kullanılacak tankerlerin bu Tebliğde belirtilen teknik ve hijyenik şartları sağlaması durumunda Müdürlükçe Ek-1 ve Ek-2'deki belgeler düzenlenir.

(4) Her türlü analiz ücreti su temin edenlerce karşılanır.",

“İçme-kullanma suyu temini ve nakli için gerekli bilgi ve belgeler” başlıklı 6’ncı maddesinde; “İçme-kullanma suyu temini ve nakli için aşağıdaki bilgi belgeler bulundurulur.

a) Dilekçe,

b) İçme- kullanma suyu temin edilecek kaynak veya içme suyuna ait üretim izin belgesi örneği,

c) Kaynak veya içme suyu işleticisi ile içme-kullanma suyu temin edicisi arasında yapılan sözleşme örneği,

ç) Su naklinde kullanılacak tankerlere ait liste ile her bir tankere ait ruhsat örneği,

d) Araçlarda çalışacak personel listesi ve hijyen eğitimi belgeleri,

e) İçme-kullanma suyu aktarılacak tank veya depo ve bağlı bulunduğu bina içi dağıtım sistemine ait bilgi ve belgeler ile krokiler,

f) İçme-kullanma suyu temini ve nakli için kayıt defteri.” denilmektedir.

Mevzuat hükümlerinde tankerle içme ve kullanma suyu temini veya nakli yapanların Türk Halk Sağlığı Kurumundan izin alması gerektiği ve su temin ettiği kaynakları ilgili İdareye vermek zorunda olduğu belirtilmiştir. Ancak İZSU tarafından Halk Sağlığı Kurumundan bu bilgilerin temin edilmemesi sebebiyle su temin hizmeti veren kişilerin su kaynaklarına dair bir denetim yapılmadığı görülmüştür. Ayrıca yapılan incelemelerde, İzmir il genelinde tankerle içme ve kullanma suyu satışlarının yapıldığı ve bu satışlara ilişkin su kaynaklarının izinsiz kuyulardan su temin edildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından Türk Halk Sağlığı Kurumundan tankerle içme ve kullanma suyu temini veya nakli yapanların listesi alınarak bu verilerden su temin edenlerin su elde ettiği kaynakların tespit edilmesi gerekmekte olup kamu kaynağı olan suyun izinsiz kaynaklardan temin edilmesi engellenmemiştir.

BULGU 25: Proje Kredisinin Geri Ödemesi Döviz Cinsinden Yapılmasına Rağmen Türk Lirası Olarak Değerlemesi Sebebiyle Kurumun Zarara Uğratılması

İdarenin 30.04.2013 tarihinde yaptığı sözleşme ile yurt dışı kaynaklı Çiğli 4. Faz Atıksu Arıtma Tesisi İnşaat Projesi için 2014 yılında 3 parça olarak kullanmış olduğu toplamda 28.000.000,00 Euro kredinin alındığı tarihlerde Türk Lirasına çevrildiği ve 2022 yılı sonu

itibarıyla İdare hesabında Türk Lirası olarak değerlemesinin yapıldığı görülmüştür.

IFC (International Finans Corporation) ile yapılan sözleşme neticesinde İdarenin kullanımına verilen 28.000.000,00 Euro kredi, 24.09.2014 tarihinden itibaren Çiğli 4.Faz Atıksu Arıtma Tesisi İnşaat Projesi için kullanılmaya başlanmış ve 3 parça halinde gelen kredi geldiği tarih itibarıyla Türk Lirasına çevrilmiş ve ilgili inşaat projesi için harcanmaya devam edilmiştir.

2013/102935 ihale kayıt numaralı “Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi 4. Faz İnşaatı İşi” ihalesi 30.10.2013 tarihinde yapılmış olup yaklaşık maliyeti 137.710.481,96 Türk Lirasıdır. Söz konusu işin ihalesi 88.447.000,00 Türk Lirası bedelle ihale edilmiş ve yüklenici firma ile 25.07.2014 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. “Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi 4. Faz İnşaatı İşi” yüklenici firmanın taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi nedeniyle, 31.03.2016 tarih ve 04/220 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile feshedilmiştir. Söz konusu iş feshedildiğinde tamamlanma oranı %61,95 olarak tespit edilmiştir. Geline süreçte 24.06.2020 tarihine dek kredi tutarı üzerinden “Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi 4. Faz İnşaatı” için bazı giderler yapılmış ve o tarihten itibaren Türk Lirası olarak İdarenin hesaplarında vadeli olarak tutulmaktadır.

2022 yılı sonu itibarıyla söz konusu krediden 24.021.556,75 TL'nin İdare hesabında olduğu tespit edilmiş olup kredi alındığı tarihten itibaren döviz olarak tutulsa (vadesiz hesaplarda tutulsa dahi) ve harcama talimatı üzerine Türk Lirasına çevrilmesi halinde 87.710.191,20 TL olarak İdare hesabında yer alacaktı. Bu durumda İdare 63.688.663,55 TL kur zararına uğratılmıştır.

08.03.2019 tarih ve 30708 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği’nin “Uygulama ve kullanılacak araçlar” başlıklı 5’inci maddesinin ikinci fıkrasında; *“Genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idareleri, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda aşağıdaki araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlüdür:*

...

b) Gerekli görülmesi halinde ve ihtiyaçları ölçüsünde döviz cinsi ödemeleri için vadeli ve/veya vadesiz mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı.”

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri

Hakkında Kanun'un "Yönetim Kurulunun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinde hizmetlerin ekonomik verimlilik ilkelerine göre yürütülmesi için gerekli önlemleri saptamanın yönetim kurulunun görevlerinden olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'nci maddesinde; *"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."* hüküm altına alınmıştır.

Sonuç olarak, Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine aykırı olarak proje kredisinin geri ödemesi döviz cinsinden yapılmasına rağmen Türk Lirası olarak değerlemesi sebebiyle İdare 63.688.663,55 TL zarara uğratılmış olup kamu kaynağı kullanan İdarenin bu kaynaklarının kullanılmasında görevli ve yetkili olan kurul ve kişilerinin bu kaynakları ekonomik kullanması gerekmektedir.

BULGU 26: Sözleşmesi Feshedilen İşlere İlişkin Nakit Teminatların Güncellenmeden Gelir Kaydedilmesi

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 19, 20 ve 21'inci maddelerinde yer alan hükümlere istinaden feshedilen sözleşmelere karşılık yüklenicilerden alınan nakit teminatların güncellenmeden gelir kaydedildiği görülmüştür.

4735 sayılı Kanun'un 19, 20 ve 21'inci maddelerinde yükleniciden kaynaklı fesih sebepleri açıklanmış olup madde hükmünde belirtilen durumların gerçekleşmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların gelir kaydedileceği belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler" başlıklı 22'nci maddesinin ikinci fıkrasında ise; *"19, 20 ve 21 inci maddelere göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksine göre güncellenir. Güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark yükleniciden tahsil edilir."* hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere feshedilen

sözleşmelere ilişkin kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların gelir kaydedilmesinde güncelleme işlemi yapılırken teminat mektubu veya nakit teminat ayırımına gidilmemiştir. Bu kapsamda İdare tarafından ilgili madde hükümlerine istinaden feshedilen sözleşmeler incelendiğinde, teminat mektuplarının gelir kaydedilme sürecinde güncelleme işlemi yapılırken, nakit teminatlarda güncelleme işleminin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından ihale mevzuatında yer alan hükümlere istinaden gelir kaydedilmesi gereken nakit teminatların alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 27: Su Tarifesinin Belirlenmesinde Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İçin Yapılan Harcamalara İlişkin Hesaplanan Amortisman Giderlerinin Dikkate Alınması

İdare tarafından 2022 yılı başında belirlenen su tarifesine esas alınan maliyet analizine yağmur sularının uzaklaştırılması için yapılan harcamalara ilişkin hesaplanan amortisman giderlerinin de dâhil edildiği görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde; su satışı, kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması, septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılacağı ve bu tarifelerin tespitinde, yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masraflar ve bir kar oranı esas alınacağı hüküm altına alınmaktadır.

Aynı Kanun'un "Yağmur sularının uzaklaştırılması" başlıklı 25'inci maddesinde ise; yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi için gerekli harcamaların ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İSKİ tarafından yerine getirileceği ve bu tesislerin yapılması veya işletilmesine ilişkin harcamaların tarifelere dahil edilemeyeceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde, su tarifesi belirlemek amacıyla yapılan maliyet analizine yağmur sularının uzaklaştırılması için yapılan harcamalara ilişkin dönem sonunda hesaplanan amortisman giderlerinin de dâhil edildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu kaynaklarının hukuka uygun olarak elde edilmesi adına yağmur sularının uzaklaştırılması için yapılan harcamalara ilişkin hesaplanan amortisman giderlerinin

tarifelere yansıtılmaması gerekmektedir.

BULGU 28: Şebeke Suyu Abonesi Olmayan Ancak Atık Su Sistemine Dâhil Mesken Abonelerine İlişkin Bilgilerin Bazı İlçe Belediyeleri ile Paylaşılması

İdare tarafından şebeke suyu abonesi olmayan ancak atık su sistemine dâhil olan mesken abonelerine ilişkin bilgilerin bazı ilçe belediyeleri ile paylaşılması sebebiyle ilçe belediyeleri tarafından çevre temizlik vergisinin tahakkuk ve tahsilatının yapılamadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 44'üncü maddesinde;

“... Belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, yukarıdaki tarifinin yedinci grubunun belediye meclisince belirlenecek derecesi üzerinden hesaplanır.

Su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisi, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılır. Bu suretle tahakkuk eden vergi, su tüketim bedeli ile birlikte belediyelerce tahsil edilir. Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyük şehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisi ise 20.11.1981 tarihli ve 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilir.

İş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, belediyelerce binaların tarifedeki derecelere intibak ettirilmesi üzerine her yılın Ocak ayında yıllık tutarı itibarıyla tahakkuk etmiş sayılır. Tahakkuk eden vergi, bir defaya mahsus olmak üzere, belediyelerin ilan mahallerinde bir ay süreyle topluca ilan edilir. İş yeri ve diğer şekilde kullanılan binalarla ilgili olarak tahakkuk eden bu vergi, her yıl, emlak vergisinin taksit sürelerinde ödenir. ...” hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre; belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin belediye meclisince belirlenecek tarife esas alınarak ilgili belediyece tahsil edilmesi gerekmektedir. Su ihtiyacını su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin verilerin İZSU Genel Müdürlüğü kayıtlarında bulunması sebebiyle çevre temizlik vergisinin tahakkuk ve tahsilatı için İdare ile ilçe belediyeleri arasında veri akışının olması gerektiği açıktır.

Bu kapsamda yapılan incelemelerde; Abone İşleri Dairesi Başkanlığından alınan verilere göre İzmir ilinde sadece atık su aboneliği bulunan 2.227 mesken aboneliği bulunduğu, bazı ilçe belediyelerinin söz konusu verileri İdareden istediği, buna karşılık veri paylaşımında bulunulmayan ilçe belediyelerinin de bulunduğu tespit edilmiştir. İdare tarafından ilçe belediyelerine bilgi verilmemesi, çevre temizlik vergisinin tahakkuk ve tahsilat sürecini ilgili belediyeler adına zorlaştırmaktadır.

Bu sebeple bir kamu kaynağı olan çevre temizlik vergisinin tahakkuk ve tahsil sürecini etkin kılabilmek adına söz konusu verilerin belirli dönemler itibarıyla İdare tarafından ilçe belediyeleri ile paylaşılması önem arz etmektedir.

BULGU 29: Tarımsal Arazi Niteliği Bulunan Bölgelerde İmar Mevzuatına Aykırı Olarak İnşa Edilen Evlerin Tarımsal Abone Grubu Üzerinden Faturalandırılması

Tarım arazisi niteliği bulunan, imar planında arsa olarak nitelendirilmemiş alanlarda imar mevzuatına aykırı olarak inşa edilen evlerin tarımsal abone grubu üzerinden faturalandığı görülmüştür.

15.05.2015 tarih ve 04/10 sayılı Genel Kurul Kararı ile yürürlüğe konulan İZSU Tarifeler Yönetmeliği'nin "Abone Tipleri" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde tarımsal ve hayvan sulama tipi uygulanacak abonelerin tanımı yapılmış; İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bağ, bahçe, tarla, sera vb. tarımsal veya hayvansal sulama yapılan yerler, tarımsal abone tipi olarak tanımlanmıştır.

Yapılan incelemelerde, tarım arazisi niteliği bulunan imar planında arsa olarak nitelendirilmemiş alanlarda imar mevzuatına aykırı olarak inşa edilen evlerin, bilinen tabir olarak hobi bahçelerinin üzerinde bulunan evlerin de tarımsal abone grubu üzerinden su faturalarının düzenlendiği tespit edilmiştir. Tarımsal abone tipi su tarifesi konut aboneliğine göre daha düşük tutarlı abone tipi olup hobi bahçeleri üzerinde inşa edilen evlerin konut abone tipi yerine tarımsal abone tipi üzerinden faturalandırılması İdarenin gelir kaybı yaşamasına yol açmaktadır.

Bu sebeple inşa edildiği arazinin tarım arazisi olma özelliği de olsa da bu alanlar üzerine inşa edilen konutların, konut aboneliklerinin oluşturulması ve su faturalarından bu şekilde tahsilatının yapılması gerekmektedir.

BULGU 30: Toplu İş Sözleşmesinde Liyakat İlkesi ile Bağdaşmayacak Hükümlere Yer Verilmesi

İdare ile yetkili sendika arasında imzalanan Toplu İş Sözleşmesinde, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda yer alan eşitlik ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda yer alan liyakat ilkelerine aykırı hükümlere yer verildiği görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 3'üncü maddesinde temel ilkeler arasında sayılan liyakat ilkesi ise; *“Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır.”* şeklinde tanımlanmıştır.

Yapılan incelemelerde, yetkili sendika ile imzalanan 27.04.2022 tarihli Toplu İş Sözleşmesi'nin 23'üncü maddesinin (n) bendinde, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde yer alan liyakat ilkesine aykırı olarak *“İşveren, çalışanın vefatı halinde 1. Derece yakının işe alımında öncelik sağlar.”* hükmünün yer aldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin taraf olduğu sözleşmelerde Anayasa'nın “kanun önünde eşitlik” ile 657 sayılı Kanun'un “liyakat” ilkeleri ile bağdaşmayacak hükümlere yer verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 31: Yağmursuyu ve Atıksu Ayrık Sistem Yatırımlarının Tamamlanmaması Sebebiyle Arıtma Tesislerinin Kullanım Ömrünün Azalması

İdarenin görev alanı içinde yağmursuyu ve atıksuların ayrıştırılmasına ilişkin ayrık sistem yatırımların zamanında yapılmaması veya geline süreçte tam olarak tamamlanmaması sebebiyle arıtılmasına kimyasal olarak ihtiyaç bulunmayan yağmur sularının da arıtma tesislerine yönlendirilmesi sebebiyle arıtma tesislerinin gereğinden fazla çalışmasına ve arıtma yükünün artmasına sebebiyet verilmiştir.

23.06.2017 tarih ve 30105 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yağmursuyu Toplama, Depolama ve Deşarj Sistemleri Hakkında Yönetmelik'in “Genel esaslar” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde; *“Sistemin planlanması aşamasında ayrık sistemlerin tercih edilmesi, bu kapsamda bina çatısından gelen yağmursuyu ve yüzeysel sulara ait giderlerin atıksu parsel bacasına bağlanmaması”* gerektiği ifade edilmiş olup ayrık sistem aynı Yönetmelik'te atıksuyun ve yağmursuyunun iki ayrı kanalla toplanarak uzaklaştırıldığı

kanalizasyon sistemi olarak tanımlanmıştır.

İlgili Yönetmelik'in "İşletme ve bakım" başlıklı 24'üncü maddesinin son fıkrasında ise yağmursuyu kanallarına hangi sebeple olursa olsun atıksu bağlantısı yapılmayacağı da ayrıca belirtilmiştir.

İZSU Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinde; yağmur suyu kanalı, ayırık sistem kanalizasyon sistemlerinde yağış suları, yüzeysel sular, drenaj suları ile sıcaklığı (40 °C) dışında başka kirletici unsur içermeyen soğutma sularını taşıyan kanallar olarak tanımlanmıştır. Yine aynı Yönetmelik'in 4'üncü maddesinin (b) bendinde ise ; "*Bölgede ayırık kanalizasyon sistemi mevcut ise, yağmur suları ve kirli olmayan tüm diğer yüzeysel drenaj suları evsel atıksu kanallarına bağlanmaz.*" denilmektedir.

Tüm bu açıklamalar çerçevesinde İzmir il genelinde ayırık sistem yatırımlarının geç başlanması ve yatırımların tamamlanamaması sebebiyle arıtma tesislerine giden m³ su ile kullanılan atık su üzerinden faturalandırılan m³ kıyaslaması yapılmış ve 2021 yılı örnek yıl olarak seçildiğinde arıtma tesislerinde toplam 260.282.600 m³ su arıtıldığı ancak İdare tarafından faturalandırılanın 234.718.901,40 m³ olduğu tespit edilmiştir. Aradaki 25.563.698,86 m³ farkın büyük kısmının yağmursularının ayırık sistemi olmamasından dolayı şehir arıtma şebekesine verilmesinden kaynaklandığı görülmüş olup bu durum arıtma tesislerinde arıtılmasına ihtiyaç duyulmayan temin suyun tekrar arıtılarak İdarenin ekstra bir gidere katlanmasına ve işletilmesi veya kurulması yüksek tutarlı yatırımlarla gerçekleştirilen arıtma tesislerinin kullanım ömrünün azalmasına sebebiyet vermektedir.

Sonuç olarak, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri doğrultusunda yağmursuyu ve atıksu ayırık sistem yatırımlarının tamamlanarak arıtılmasına gerek bulunmayan yağmursularının arıtma tesislerine gönderilmemesi ve işletilmesi veya kurulması yüksek tutarlı yatırımlarla gerçekleştirilen arıtma tesislerinin daha ekonomik kullanılması gerekmektedir.

BULGU 32: Yangın Hidrantı Yapımı için Büyükşehir Belediyesi ile Protokol Yapılmaması

Mevzuatla Büyükşehir Belediyesine verilen ve İtfaiye Daire Başkanlığı bütçesinden karşılanması gereken il sınırları içerisinde yangın hidrantı alım ve kurulumunun herhangi bir protokol ya da yazışma yapılmamasına rağmen İZSU tarafından yapıldığı ve son 5 yılda KDV hariç 1.318.800,00 TL'lik hidrant alımı yapıldığı görülmüştür.

19.12.2007 tarih ve 26735 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik’in “Hidrant sistemi” başlıklı 95’inci maddesinde yer alan; “... (8) Sorumluluk bölgelerinde hizmette bulunan araçların giremeyeceği veya manevra yapamayacağı, ulaşım imkânı olmayan yerleşim mahalleri olan belediyeler, buralarda meydana gelebilecek yangınlara etkili bir şekilde müdahale yapılabilmesi bakımından, bu yerleşim yerlerinin uygun yerlerine yerüstü yangın hidrantları veya pompa ile teçhiz edilmiş yeterli kapasitede yangın havuzları ve sarnıçları yaptırmak mecburiyetindedir.”,

“Özel sektöre ait yapı, bina, tesis ve işletmelerde ödenek” başlıklı 135’inci maddesinde yer alan; “... (3) 95 inci maddenin sekizinci fıkrasında belirtilen tesislerin öncelikle yapılması için gerekli ödenek belediye bütçesine konulur.” hükümleri gereğince belediyeler sorumluluk bölgelerinde hizmette bulunan araçların giremeyeceği alanlarda meydana gelebilecek yangınlara karşı önlem almak amacıyla yer üstü yangın hidrantı yapmak zorunda tutulmuşlardır. Ayrıca bu amaçla gerekli ödeneklerin belediye bütçesine konulacağı ifade edilmiştir.

Bu kapsamda yapılan incelemelerde, İdare tarafından son 5 yıl içerisinde KDV hariç 1.318.800,00 TL’lik hidrant alımı yapıldığı görülmüştür.

Bilindiği üzere su ve kanalizasyon idarelerinin görev ve yetkileri 2560 sayılı Kanun’da sayılmıştır ve yangına yönelik tedbir alınması hususunda herhangi bir görev ve yetki düzenlemesi bulunmamaktadır.

Ancak il sınırları içerisinde içme ve kullanma suyu hatlarını su ve kanalizasyon idareleri kurup işletmektedirler. Su hatları kurulmadan önce çeşitli teknik analizler yapılarak o bölgede bulunan bina sayısı, yaşayan insan sayısı, ticari işletmelerin niteliği, büyüklüğü ve ihtiyaç duyabilecekleri su miktarları teknik analizlere katılmakta bölgenin ihtiyacı olan su miktarları hesaplanarak ona göre gerekli alt yapı yatırımları gerçekleştirilmektedir.

Bu sebeple yangın hidrant kurulumu konusunda en yetkin kuruluş hatların ve ihtiyaç duyulan suyun bilgisine sahip olan su ve kanalizasyon idareleridir. Bu sebeple Büyükşehir Belediyesi ile gerekli yazışmaların yapılarak itfaiye daire başkanlığı bütçesine bu amaçla konulan ödeneğin ne şekilde kullanılacağına belirlenmesi ve yapılacak protokol ile İZSU’ya görevin devredilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, yangın hidrantı konusunda Büyükşehir Belediyesi ile karşılıklı anlaşmaya

varılması ve hidrant alımlarının maliyetinin Büyükşehir Belediye bütçesinden karşılanması gerekmektedir.

BULGU 33: Yapım İhalelerinde Uygulanan Revize Birim Fiyatların Resmi Rayiç ve Analizlerle Kıyaslanmaması

Yapım ihalelerinde uygulanan revize birim fiyat hesabında resmi rayiç ve analizlerle kıyaslamaların yapılmadığı görülmüştür.

22.08.2009 tarih ve 27327 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliği’nin “Yapım işlerinde iş kalemi miktarının değişmesi” başlıklı 52’nci maddesinde;

“52.1 (Değişik ibare: 08.08.2019-30856 R.G./4. md. yürürlük: 18.08.2019) Birim fiyatlı işlerde herhangi bir iş kaleminin (sözleşmede yer alan ya da yeni fiyatla sözleşmeye dahil olan iş kalemi) miktarında, işin devamı sırasında sözleşmesinde yer alan iş kalemi için sözleşmede belirtilen iş kalemi miktarında; yeni fiyatla sözleşmeye dahil edilen iş kalemi için ise yeni fiyat oluşturulurken projesine göre tespit edilip idare tarafından onaylanan iş kalemi miktarında %20’yi aşan artışın meydana gelmesi (örnekteki gibi, bu iş kaleminde %50’lik bir artış olması halinde) ve bu toplam artışın (örnekteki gibi %50) aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1’ini (örnekteki gibi %2,5) geçmesi halinde, artışın sözleşme bedeli içindeki payı nispetinde ilgili iş kalemine ait birim fiyat aşağıda gösterildiği şekilde revize edilir ve bu iş kaleminin yüzde yirmi artışı aşan (örnekteki gibi, %50- %20=%30 ‘luk kısmına) kısmına revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılır.”

52.2’nci maddesinde; *“52.1. maddesi uyarınca hesaplanan revize birim fiyat, o iş kalemine ait resmi analiz ve rayiçler de kullanılarak (%25 oranında kar ve genel gider dahil) hesaplanan birim fiyatı geçemez. İş kalemine ait resmi analiz ve rayiçlerin bulunmaması halinde ise, bu fiyat Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları dikkate alınarak hesaplanır.”* denilmektedir.

Belirtilen mevzuat hükümlerinde, yapım işlerinde iş kalemi miktarlarının değişmesi sonucu oluşan revize birim fiyat hesabında resmi analiz ve rayiçlerin kullanılması gerektiği ifade edilmiş ancak yapılan incelemelerde İdarenin revize birim fiyat hesabında bu analiz ve rayiçlerin dikkate alınmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, İdarenin revize birim fiyat hesabında resmi analiz ve rayiçlerinin dikkate alınarak iş kalemlerine ait revize birim fiyatların tespit edilmesi gerekmektedir.

BULGU 34: Yapım İşlerinde Uygulama Projesi Hazırlama Zorunluluğuna Uyulmadan Ön ve Kesin Proje Üzerinden İhaleye Çıkılması

Mevzuatta yapım işi ihaleleri için uygulama projeleri hazırlanarak anahtar teslimi götürü bedel üzerinden ihale yapılması öngörülmüş olmasına rağmen, İdarenin 2022 yılı içerisinde sözleşmeye bağladığı 31 adet yapım işinin yalnızca 7 tanesinin uygulama projesi üzerinden ihale edildiği, 10 tanesinin ön proje, 14 tanesinin ise kesin proje üzerinden birim fiyat teklifi almak suretiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde; ön proje, kesin proje ve uygulama projesi aşağıda yer verildiği şekilde tanımlanmıştır.

"Ön proje: Belli bir yapının kesin ihtiyaç programına göre; gerekli arazi ve zemin araştırmaları yapılmadan, bilgilerin hâlihazır haritalardan alındığı, çevresel etki değerlendirme ve fizibilite raporları dâhil elde edilen verilere dayanılarak hazırlanan plân, kesit, görünüş ve profillerin belirtildiği bir veya birkaç çözümü içeren projeyi,

Kesin proje: Belli bir yapının onaylanmış ön projesine göre; mümkün olan arazi ve zemin araştırmaları yapılmış olan, yapı elemanlarının ölçülendirilip boyutlandırıldığı, inşaat sistem ve gereçleri ile teknik özelliklerinin belirtildiği projeyi,

Uygulama projesi: Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... ifade eder."

Yine 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (c) bendinde; "(Değişik: 18/4/2007-5625/5 md.) Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz. İhale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan nitelikte belirlenemediği durumlarda ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Uygulama projesi bulunan yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunludur. Ancak, doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan yapım işlerinde ön veya kesin proje üzerinden, her türlü onarım işleri ile işin yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi veya uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması nedenleriyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan, bina işleri hariç, yapım işlerinde ise kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Bu işlerin uygulama projesi yapılabilen kısımlar için anahtar teslimi götürü bedel,

uygulama projesi yapılamayan kısımlarda ise her bir kalem iş için birim fiyat teklif almak suretiyle ihale yapılabilir...” hükmü mevcut olup; zikredilen Kanun hükmünden, yapım işlerinde kural olarak uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamayacağı, ancak, madde metninde yer verilen istisnai durumların varlığı halinde ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmünde uygulama projesi yapılmasının istisnası olarak 3 durumdan bahsedilmiştir.

- İhale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması, (ön veya kesin proje)
- İşin yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi, (kesin proje)
- Uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması. (kesin proje)

Burada gözden kaçırılmaması gereken husus bu durumlardan yalnızca ilkinde yani ihale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması halinde ön proje üzerinden ihaleye çıkılabileceği belirtilmiş olup, diğer 2 durum gerçekleşse bile tek başına ön projeye ihaleye çıkılamayacağı açıktır. Diğer istisnai durumlarda ise kesin proje kullanılarak ihaleye çıkılabilecektir.

Nitekim anılan bent hükmünün gerekçesi de, *“Yapım işlerinde arsa temin edilmiş, mülkiyet, kamulaştırma ve imar işlemleri ve uygulama projeleri tamamlanmış şekilde ihale yapılması gereği öngörülmüştür. Uygulama projesi yapılan işlerde, işin her türlü ayrıntılı özellikleri tanımlanmış olacağından, işin miktarı ile toplam bedelin sabit olduğu anahtar teslimi götürü bedel teklif alınması zorunluluğu getirilmiştir. Ancak, gerçekleşen doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan işlerde ön proje ile işin yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerektirmesi nedeniyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan enerji, su, ulaşım, altyapı ve haberleşme sektörlerindeki yapım işlerinde ise kesin proje ile ihaleye çıkılmasına imkân tanınmıştır.”* şeklindedir.

Yine 4734 sayılı Kanun’un Genel Gerekçesinde; *“Yapım işlerinde, idarelerce yeterli etüt ve fizibilite çalışmaları yapılmadan ön proje ile ihaleye çıkılması nedeniyle yatırım maliyetleri gerçekçi bir şekilde belirlenmediğinden, işler öngörülen bedellerin üzerinde ve daha uzun sürede tamamlanmaktadır. Bu durumun önlenmesi amacıyla, doğal afetler veya*

arazi ve zemin etüdü gerektirmesi nedeniyle ihale öncesinde uygulama projesi yapılamayanlar hariç, yapım işlerinin uygulama projeleri yapılarak ihale edilmesi zorunluluğu getirilmiştir.” denilmiştir.

İdare tarafından yapılan ihalelerin enerji, su, ulaşım, altyapı gibi teknik nitelikte olması sebebiyle uygulama projesi yapılması mümkün değilse bile en azından kesin projenin hazırlanması gerekmektedir.

Ayrıca, 4734 sayılı Kanun’un 60’ıncı maddesinde, görevlilerin ceza sorumluluğu düzenlenmiş olup, anılan Kanun hükmünde, “*İhale yetkilisi ile ihale komisyonlarının başkan ve üyeleri ile ihale işlemlerinden sözleşme yapılmasına kadar ihale sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin; 17 nci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda bulduklarının, görevlerini kanuni gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanır. Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturması da yapılır ve hükmolunacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir. (Değişik son cümle: 30/7/2003-4964/36 md.) Bu Kanuna aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemezler.”* denilmiş, maddenin son fıkrasında da, “... 62 nci maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyideler uygulanır.” denilmektedir.

Yukarıda yer verilen gerekçelerle İdare ihalelerinde işin niteliğine göre ön proje, kesin proje ve uygulama projesinin mevzuatın çizdiği sınırlar çerçevesinde ikmal edilmesi, uygulama projesi yapılması mümkün değilse bile ön ve kesin proje üzerinden ihaleye çıkılması gerekmektedir. Sadece ön proje ile ihaleye çıkılma yoluna başvurulması; sürecin devamında açıklık ve rekabeti zedeleyici sonuçlar doğurması ve sürecin net rakamlarıyla öngürülemezliği gibi olumsuzluklar doğuracağından, sadece mevzuatın cevaz verdiği ölçüde tercih edilmesi önem arz etmektedir.

BULGU 35: Yeterli Su Alınamayan Barajın Bedelinin DSİ’ye Ödenmesi

İdare ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) arasında İzmir iline içme, kullanma ve endüstri suyu sağlanması amacıyla Gördes Barajı ile ilgili 16.11.2006 tarihinde, yapım bedelinin yarısı, su verilmeye başlandıktan sonra İZSU tarafından karşılanmak üzere bir

protokol imzalanmış, protokol gereği İZSU'nun, kendisine düşen payı barajdan su verilmeye başlandıktan sonra ödemeye başlaması gerekirken, su verilmeye başlanmadan; tam olarak su verilemeyen (suyun hiç verilemediği ya da tahminlerden çok daha düşük oranlarda verildiği) dönemler için DSİ tarafından gecikme faizi ile birlikte bedel talep edilmiş, bu da İZSU açısından satamadığı suyun maliyetine katlanmak durumunda bırakılmış, bütçesinde karşılıksız bir yük oluşturmuştur.

Protokol, 03.07.1968 gün ve 1053 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılmış olan 15.08.1990 gün ve 90/775 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden oluşturulmuş, koşulları ve hükümleri itibariyle günün koşulları ve tarafların karşılıklı yükümlülükleri açısından belirsizlikler içeren 19 maddelik bir metindir.

İçeriği itibariyle; DSİ tarafından, projelendirme aşamasından başlayarak Baraj'ın yapımını üstlenmeyi, yapım aşamasında İZSU'ya yüklenecek bütün faaliyetleri izin ve onay süreçlerinden geçirecek denetlemeyi, işin sonunda bütün bu yapım sürecinin maliyetinin yarısını (İZSU yüklenimindekiler hariç) 30 yıl içerisinde eşit taksitlere bölerek ve her taksiti, İZSU'nun yılı su tarifesine endekslediği bir hesaplama yöntemiyle geri almayı kapsamaktadır.

DSİ'nin, Barajın yapımını ne zaman tamamlayacağı, yapımı tamamlanan barajdan ne zaman su verilmeye başlanacağı, ortalama yaklaşık yıllık kaç m³ su verilebileceği, geri ödeme tarihinin ne zaman başlayacağı, DSİ'nin kusurundan kaynaklanan gecikmelerin ödeme planını nasıl etkileyeceği ya da tarafların kusurlarında, kusurun ödeme ve gecikme faizlerini ne şekilde etkileyeceği belli değildir.

Ana Protokolün 10'uncu maddesinde; *“(DSİ) bütçesinden yapılan harcamaların geri ödemeye esas oluşturacak toplam maliyet bedeli, kesin harcama sonuçlarına diğer maliyet unsurlarının ilave edilmesi suretiyle (DSİ) yöntemlerine göre ve tesislerden kente su verildiği yıl fiyatlarıyla hesaplanacaktır.”* hükmü yer almaktadır.

Protokole göre yapımı gerçekleştirilen ve maliyetine ortak olunan Gördes Barajı'ndan İzmir'e her yıl yaklaşık 59 milyon m³ su verilmesi planlanmaktayken 2011-2020 yılları arasındaki on yıl içinde İzmir'e gelmesi gereken 590 milyon m³ su yerine, bu suyun %23,3'üne karşılık gelen 137,6 milyon m³'ü gelmiştir.

2016, 2017 ve 2018 yıllarında gerek barajda meydana gelen teknik problemlerden (baraj gövdesinde ortaya çıkan su tutamama sorunu) gerekse de DSİ'nin yapması gereken imalatları henüz tamamlayamamış olmasından dolayı hiç su verilememiş, buna rağmen DSİ 2011 yılında

beklenenin çok altında şehre deneme suyu vermiş olmasını esas alarak, 2011 yılının da önüne geçip 2010 yılından itibaren hesaplayarak İZSU'dan baraj bedeli tahsilatına ilişkin 18.12.2014 tarihinde talepte bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda Sarıkız ve Kavaklıdere arıtma tesislerinin devreye alınma tarihleri ve süreçler gözükmemektedir. Arıtma tesisleri tamamlanıp devreye alınmadan su verilebilmesi mümkün değildir.

Tablo 7: Kavaklıdere İçme Suyu Arıtma Tesisi

Yıl	Su Üretimi (m ³)	Açıklama
2019	-	11.07.2019 tarihinde Kavaklıdere İçme Suyu Arıtma Tesisi performans testleri başlamıştır. 09.08.2019 tarihinde Kavaklıdere İçme Suyu Arıtma Tesisi performans testleri tamamlanmıştır. 17.10.2019 tarihinde Geçici Kabul onaylanmıştır.
2020	-	2020 yılı Kasım, Aralık ve 2021 Ocak aylarında yeni devreye alınacak su dağıtım hatları (Bornova ve Buca) ile Bornova T10 depo ve Buca T10 depolarına temizlik ve su dağıtımına hazır hale gelmesi amacıyla su verilmiştir.
2021	17.307.694	08.02.2021 tarihinde Kavaklıdere İçme Suyu Arıtma Tesisi şebekeye artırılmış su vermeye başlamıştır.
2022	791.833	Kavaklıdere İçme Suyu Arıtma Tesisine su taşıyan DSİ tarafından yapılan Kavaklıdere Su Tünelinde günlük 25.000 m ³ seviyesine ulaşan kaçak sebebiyle Kavaklıdere İçme Suyu Arıtma Tesisi 25.10.2021 tarihinde devre dışı bırakılmıştır. Söz konusu tünelin onarımı için DSİ ihaleye çıkmıştır. DSİ tünel onarımına 2022 yılı Haziran ayında başlamıştır. (Onarım 2023 yılı Ocak ayında tamamlanmış ve Kavaklıdere Ocak ayı itibarıyla devreye alınarak şebekeyi doldurmaya başlamıştır.)
Toplam	18.099.527	

Tablo 8: Sarıkız Arıtma Tesisi Kronolojik Özet Tablosu

Yıl	Su Üretimi (m ³)	Açıklama
2011	11.720.757	26.05.2011 tarihinde Sarıkız İçme Suyu Arıtma Tesisi devreye alınmıştır.
2012	14.763.248	
2013	27.157.254	
2014	28.406.541	
2015	13.228.117	22.06.2015 tarihinde, DSİ Gördes Barajı onarım programı kapsamında tahliyesi devam eden baraj gölü su seviyesinin çekilebilir güvenli seviye sınırına düşmesi sebebiyle Sarıkız İçme Suyu Arıtma Tesisi devre dışı bırakılmıştır.
2016	0,00	
2017	0,00	
2018	0,00	

2019	4.350.218	Gördes Barajı su seviyesi, onarım çalışması tamamlandıktan sonra DSİ tarafından 220,00 metre (%10) kotunda tutulduğundan, sınırlı miktarda su rezervi sebebiyle Kavaklıdere İçme Suyu Arıtma Tesisinin performans testlerinin tamamlanmasını müteakip Sarıkız İçme Suyu Arıtma Tesisi 18.11.2019 tarihinde devreye alınmıştır.
2020	38.129.442	
2021	35.960.083	
2022	719.771	08.01.2022 tarihinde, Gördes Barajı su seviyesinin çekilebilir güvenli seviye sınırının altına düşmesi sebebiyle Sarıkız İçme Suyu Arıtma Tesisi devre dışı bırakılmıştır.
Toplam	174.435.431	

Yapımı tamamlanan arıtma süreçlerine rağmen yapım ve işletimi DSİ'nin yetkisinde bulunan Gördes Barajı'nın gövdesindeki teknik problemler ya da DSİ'nin tamamlamakla yükümlü olduğu diğer unsurları tamamlamaması ve Kavaklıdere Arıtma Tesisine su verilememesi nedeni ile İZSU açısından tesisin test ve kabul süreçlerinde de gecikmeler olmuştur.

Bütün bunlara rağmen İZSU, hiç su alamadığı dönemde, 2016 yılında, protokol gereği doğan borcunu ödemeye başlamış olup 2016 yılında 8.382.117,39 TL, 2017 yılında 8.810.095,99 TL, 2018 yılında 11.042.138,07 TL, 2019 yılında 11.190.074,53 TL ve 2020 yılında 15.677.722,84 TL ödeme gerçekleştirmiştir.

DSİ 2011 yılında ilk suyu vermesine rağmen 2010 yılından başlayarak protokole istinaden, kendi hesabıyla dört yıl sonra, 2014 yılında alacak talebinde bulunmuş, 2014 yılına kadar borç tespiti ve talebinde bulunmamış olmasına rağmen, bu dönemler için de gecikme faizi talep etmiştir. DSİ tarafından İZSU Genel Müdürlüğüne ödeme için tahakkuk ettirilen toplam tutar 100.706.168 TL anapara ve 16.245.078,02 TL faizden oluşmaktadır.

Alınması gereken su miktarı ve alınan su miktarı kıyaslanıp çıkan sonuç, tahakkuk eden ödeme tutarına oranlandığında, eğer alınan suyla orantılı bir ödeme yapılacak olsaydı, İZSU Genel Müdürlüğü tarafından yapılması gereken ödeme tutarının 25.328.537,10 TL olması gerekirdi.

Bunun sonucu olarak; gelirlerinin yaklaşık %80'ini su satışından elde eden bir kuruma, dağıtımını yapacağı suyu vermeden, başka bir ifadeyle, taahhütlerini tam olarak yerine getirmeden, maliyet yüklemek, ana işgal alanının (su satışı) birim maliyetini yükseltmek anlamına geleceğinden, kent sakini olan her abonenin ek maliyete katlanmasına sebep olmaktadır.

Anılan nedenlerle, DSİ'nin standart olarak su idarelerine uyguladığı ve imzalattığı bu tür maliyet ortaklı yatırım projelerinde, iyi bir projelendirmeden başlayarak, karşılıklı yükümlölüklerin adil şekilde belirlendiği, ürün maliyet unsurunun da göz önünde bulundurulduğu bir ödeme planı ve protokol düzenlemesine gidilmesinin uygun olacağı düşünölmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
2021 Yılına Kadar Yeterli Su Alınamayan Barajın Bedelinin DSİ'ye Ödenmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 35'inci bulgusunda raporlanmıştır.
Yapım İşlerinde Uygulama Projesi Hazırlama Zorunluluğuna Uyulmadan Ön ve Kesin Proje Üzerinden İhaleye Çıkılması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 34'üncü bulgusunda raporlanmıştır.
Birim Fiyat Teklif Almak Suretiyle İhale Edilen Yapım İşlerinin Bir Kısımının Metraj Listelerinde Hatalı Hesaplamalar Yapılması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 8'inci bulgusunda raporlanmıştır.
DSİ Bölge Müdürlüğü Tarafından Sondaj İzni Verilen Kuyular ile İzinli veya Kaçak Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği ve Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarı) Bilgi ve Denetimin Yapılamaması, Atık Su Bedelinin Alınamaması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 10'uncu bulgusunda raporlanmıştır.

Güzelhisar Baraj Suyundan İnsani Kullanım Amacıyla Yeterince Yararlanılamaması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 12'nci bulgusunda raporlanmıştır.
Harcama Yetkilisi ve Mutemetlerine Verilen Avansların Mevzuata Uygun Olmaması ve Amacı Dışında Kullanılması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 13'üncü bulgusunda raporlanmıştır.
Abonelere Yapılan Borç Taksitlendirme Uygulamasına İlişkin Koşulların Belirlenmemiş Olması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 1'inci bulgusunda raporlanmıştır.
İlçe Şube Müdürlüklerinde Taşınır Sistemine Kayıtlı Olmayan Depoların Olması ve Bu Depolarda Taşınır ve Muhasebe Sistemine Dahil Olmayan Taşınırların Bulunması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 19'uncu bulgusunda raporlanmıştır.
Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Verilen İşletmelerin Denetimlerinde Numune Alınmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 4'üncü bulgusunda raporlanmıştır.

Bazı Endüstriyel Atıksu Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 5'inci bulgusunda raporlanmıştır.
Kurum Tarafından Oluşturulan Abone Kayıtlarında, Abone Tiplerinin Bir Kısımının Hatalı Belirlenmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 14'üncü bulgusunda raporlanmıştır.
Yangın Hidrantı Yapımı için Büyükşehir Belediyesi ile Protokol Yapılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 32'nci bulgusunda raporlanmıştır.
Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Su Arıtma Tesislerinin Bulunması	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 11'inci bulgusunda raporlanmıştır.
İdarece İhale Edilen Yapım İşleri Nedeniyle Ortaya Çıkan Malzemenin Hafriyat Alanlarına Naklinin Kontrol Edilmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünün 15'inci bulgusunda raporlanmıştır.

Borçlanmaya İlişkin Faiz Tutarlarının Tamamının Borçlanmanın Yapıldığı Yıl Giderleştirilmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporu'nun Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünün 1'inci bulgusunda raporlanmıştır.
--	------	--------------------	--